

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2007

KVINNOFORUM

Kvinnoforum

Kvinnoforum initierades 1988 och är sedan 1990 en självständig stiftelse. Stiftelsen Kvinnoforum och GMI – Gender Management Institute utgör Kvinnoforumgruppen. Kvinnoforumgruppen är en idéburen verksamhet som arbetar med information, utbildning, utvärdering, kunskapsproduktion och förändringsarbete på individ- och organisationsnivå.

Syftet med Stiftelsen Kvinnoforum är att:

- nationellt och internationellt värna och synliggöra de mest marginaliserade grupperna i samhället så de kan växa och utvecklas på individ-, grupp- och samhällsnivå.
- Initiera och genomföra förändringsarbete för ökad gendermedvetenhet inom näringsliv, offentlig sektor och NGO:s såväl nationellt som internationellt.

Verksamheten omfattas av de flesta frågor som kvinnor och flickor från olika kulturer möter i sina liv. En del verksamhetsområden har minskat i takt med att andra aktörer utvecklat kunskap och verksamhet, medan andra skiftar form och blir till nya verksamheter. Nya angelägna frågor tas kontinuerligt upp, många gånger i motvind. Från att i början ha utgått från ett renodlat kvinnoperspektiv utgår Kvinnoforum idag från ett genderperspektiv, vilket innebär att Kvinnoforum arbetar med både kvinnor och män, flickor och pojkar i sitt förändringsarbete. Kvinnoforum har från början haft både kvinnor och män i styrelsen och i verksamheten.

Vision

Vi vill vara en ledande aktör i diversity management med genderperspektiv i Sverige och internationellt.

Värderingar och profilering

Alla människor har lika värde oavsett kön och/eller etnisk bakgrund. Alla människor kan utveckla mer av sina resurser och vara aktiva.

Vi på Kvinnoforum:

- Har ett genderperspektiv på allt arbete.
- Använder skillnader mellan kvinnor och män såväl som kulturella skillnader som en resurs.
- Integrerar kulturella olikheter och mångfald i ledarskap.
- Utgår från den internationella handlingsplanen för kvinnor och flickors empowerment fastställd i Peking 1995.
- Använder empowerment som både metod och mål.
- Är partipolitiskt och religiöst obundna.

Strategi

Vi på Kvinnoforum:

- Kombinerar konkret praktisk erfarenhet med teoretisk kunskap.
- Identifierar problem och finner vägar till förändring på individ-, grupp- och samhällsnivå.
- Har god förankring och goda kontakter med finansiärer och samarbetspartners och ett aktivt nätverk av resurspersoner.
- Intar en frontposition när det gäller kunskap och synliggörande av behov, problem samt förändringsvägar/metoder, internationellt och nationellt.
- Har en rådgivande position för internationella aktörer som t.ex FN, EU, investeringsbanker, regeringar samt som extern chefsrådgivare.

Verksamhet

Kvinnoforums övergripande verksamhet är organiserad i följande områden:

- Interkulturellt Forum/Hedersrelaterat våld
- Prevention och Behandling
- Xist – Tjejforum
- Xist Tjejjgymnasiet
- Internationell Verksamhet
- Q Web – Women´s Empowerment Base
- Människohandel
- GMI – Gender Management Institute
- RRC – Regionalt Resurs Centrum för kvinnliga entreprenörer

Resurser

- Vår personal består av ett 60-tal kvinnor och män med omfattande erfarenhet och expertkunskap.
- Personal och medarbetare i de projekt som vi leder runt om i världen.
- Vi har ett världsomfattande nätverk med ca 300 konsulter.
- Vi driver för närvarande omkring 60 projekt och uppdrag i Sverige och internationellt med finansiering från privata fonder, svenska myndigheter, FN, EU och Världsbanken.

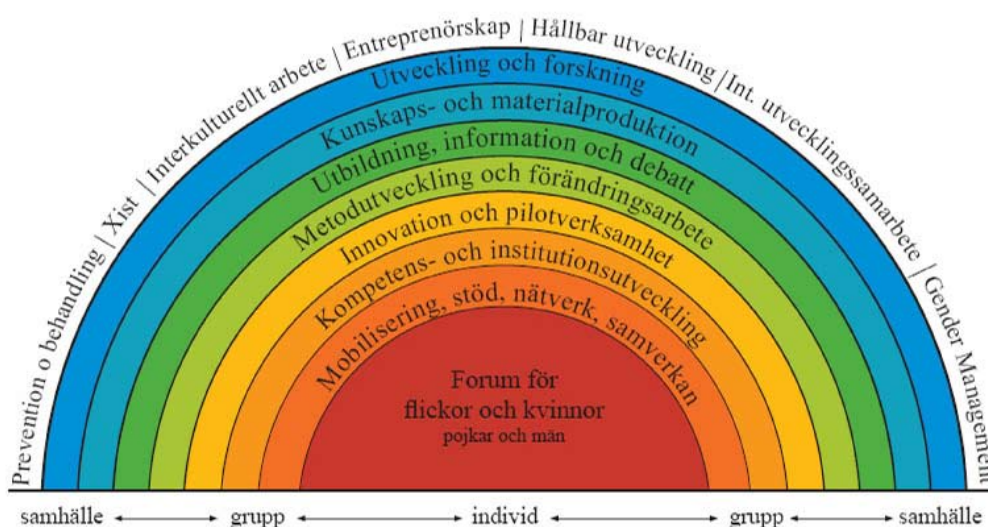
Vår definition av Gender

Gender handlar om att se och förstå kvinnors och flickors situation ur ett helhetsperspektiv. I praktiken handlar detta om att se att människors möjligheter, förutsättningar, skyldigheter, rättigheter och behov ser olika ut. Skillnaderna bygger på ekonomiska, sociala och kulturella attribut och skillnader som beror på om man är född till man eller kvinna. Gender skiljer sig från kön i det att det är socialt och kulturellt konstruerat och från genus i det att det inte bara fokuserar på skillnader som beror på om du är född till man eller kvinna.

Vår definition av Empowerment

Kvinnoforums definition av empowerment inbegriper alla de processer som leder till att kvinnor och män, flickor och pojkar tar makt och ägar - skap över sina egna liv.

KVINNOFORUM: ARBETSOMRÅDEN, METODER, MÅLGRUPPER

Empowermentperspektiv:
att skapa situationer och förutsättningar för människor att ta ägarskap i sina liv.

Genderperspektiv:
att se, synliggöra, använda och förändra systematiska skillnader mellan kvinnor och män.

Kvinnoforums styrelse

Ordförande

Bam Björling *

Sociolog, Chef för Kvinnoforum, Stockholm

Vice Ordförande

Björn Sprängare

Ordförande LKAB

f d Ståthållare Kungliga Slottet

Skog.dr, koncernchef Trygg-Hansa

Ledamöter

Anita Gradin

F d EU-kommissionär, Jämställdhets-,
Integrations- och Utrikesminister

Helena Reinius Gullström

Projektledare, Studieförbundet
Näringsliv och Samhälle (SNS)

Zanyar Adami

Journalist, grundare av och
f d chefredaktör Gringo

Carl Mörner

Vd Stellata AB Miljöförpackningar
f d marknadsutvecklare, Norden,
SEB Securities Services, Stockholm

Görel Thurdin

F d miljöminister, vice talman
Ordf. Rädda Barnen

* För -08 har Björn Sprängare övergått till att vara ordförande och Bam Björling är operativ chef, vd, för Kvinnoforum

Innehållsförteckning

Förord 6

Interkulturellt center 10

International department 14

Prevention och behandling 27

Regionalt ResursCentrum för kvinnliga entreprenörer 33

Xist Tjejgymnasiet 35

Xist - tjejforum 38

Sammanfattning 46

Förord

Vd
Bam Björling
Sociolog, Stockholm

En tydligare och sundare jämställdhetspolitik och gendermedvetet biståndssamarbete håller på att ta form i Sverige

Regeringens nyordning inom jämställdhetsenheten har medfört att den osunda styrning som karaktäriserat det statliga jämställdhetsarbetet under flera år har minskat. Fler aktörer har inbjudits att delta i medelsfördelning, seminarier, expertgrupper mm. Det skapar påtagliga förbättringar inte bara för det svenska jämställdhetsarbetet utan också för demokratin i Sverige. För Kvinnoforums del har det medfört klart förbättrade möjligheter att verka.

Jämställdhetsministern har lagt fram ett konkret handlingsprogram för att bekämpa våld mot kvinnor med en ökad budget samt tydligt skrivit in flera av de frågor som Kvinnoforum under många år var i stort sett ensam om att driva. Det gäller framförallt frågan om hedersrelaterat våld. Kvinnoforum är mycket positiv till att ministern så tydligt driver på detta arbete. Nu väntar Kvinnoforum på att ministern äntligen ska slutföra arbetet med handlingsplanen för arbetet mot människohandel. Sverige har här hamnat på efterkälken då arbetet i den förra regeringen skjutits upp ett flertal gånger.

Inom det svenska utvecklingssamarbetet har biståndsministern markerat en väldigt stark inriktning på jämställdhet och kvinnors roll i

utvecklingen som syftar till att effektivisera och fokusera det svenska biståndsarbetet. Ministern är mycket tydlig med att lyfta jämställdhet som är ett av tre huvudteman som ska genomsyra allt biståndsarbete. Regeringens utmaning är nu att tillse att ministerns beslut och intentioner genomförs i praktiken. Kvinnoforum ser fram emot fortsatt arbete för att också få in ett genderperspektiv i det svenska utvecklingssamarbetet.

Alliansen och de mest utsatta – retorik eller verklig förbättring?

När det gäller regeringens arbete med och för de mest marginaliserade grupperna i samhället är det klart att den långsiktiga systemförändringen som alliansen påbörjat har positiva konsekvenser för de grupper som Kvinnoforum arbetar med och för. Det är också lika klart att vissa i våra målgrupper kortsiktigt får det svårare i vissa avseenden. Det är av avgörande betydelse att alliansen inser nödvändigheten att samtidigt vidta åtgärder så att dessa grupper inte drabbas orättvist hårt. Kvinnoforum följer med stort engagemang det s.k. systemskiftet. Det har bl a medfört att det idag inte är lika lätt att unga flickor blir bestulna på sina liv genom att tjänstemän vid socialtjänst, arbetsförmedling och försäkringskassa "godhjärtat" driver dem in i långtidssjukskrivning och/eller förtidspensionering. Möjligheterna att få med

myndigheter i empowermentarbete med och för de mest marginaliserade har ökat.

Civila samhället – staten – näringslivet

Demokratiministern har tillsatt en klok och handlingskraftig utredning om samverkan mellan stat och civila samhällsliga aktörer. Kvinnoforum ingår i arbetet. Önskvärt hade varit att även näringslivet hade ingått i arbetet. Det är sedan start för tjugo år sedan en av Kvinnoforums viktigaste frågor. Bl a har Kvinnoforum varit med sedan start i den globala organisationen CIVICUS, vars fokus är strategier för samverkan mellan stat, det civila samhället och näringsliv med fokus på självständighet och tydlighet i de olika aktörernas funktion och uppdrag i en demokrati.

50 miljoner tv-tittare

Femtio miljoner TV-tittare - det var ett resultat av det Sida-finansierade Kvinnoforum-projekt, Gender och Media i Ryssland, som bl a bestod av ett flertal inslag om svenskt jämställdhetsarbete och som sändes i ryska nyhetskanaler. Projektet, där rysk och svensk TV samverkar i både gender-training och konkret produktion med genderperspektiv, kommer att fortsätta under 2008. Projektet är ett av de projekt som Sida lyfter fram som framgångsrikt.

Krossektionella team mot människohandel

Arbetet mot människohandel har fortsatt i flera olika projekt bl a i Centralasien och i Ryssland. Kvinnoforums team med svensk polis, åklagare, socialtjänst m fl utbildar och medverkar i opinionsbildning, planerings- och utvecklingsarbete och byggande av transnationell samverkan. I Sverige har det omfattande Equal-partnerskapet mot människohandel med 25 medverkande aktörer avslutats. Kvinnoforum har varit koordinator i projektet samt varit projektledare för myndighetssamverkan. Arbetet har givit flertal konkreta resultat och såväl regeringskansliet som andra aktörer som kan föra resultaten vidare, är aktivt engagerade.

Unga flickor synligare i rapportering men fortsatt osynliga i resurstilldelning

I Sverige har Kvinnoforum på olika sätt fokuserat unga flickors situation t ex genom arbete i sex kommuner om flickors ökade problem med hälsa och alkoholmissbruk. Likaså har det mångåriga arbetet med unga föräldrar ytterligare vuxit och Kvinnoforum arbetar med att a) sprida arbetsme-

toder och kunskaper till statliga aktörer genom utbildning och gemensamma aktiviteter och b) försöka finna långsiktig finansiering. Det är mycket svårt att få finansiering. Befintliga system är fortfarande påtagligt genderblinda, vilket medför onödigt lidande för flickor samt resursslöseri och ineffektiva åtgärder. Det är en viktig utmaning för alliansregeringen att utveckla demokratiska och effektiva satsningar.

Samverkansprojekt – framgångsrik metod med toppar och dalar

Kvinnoforum är kända för sitt sätt att leda samverkansprojekt med statliga aktörer. Under året har ett samverkansprojekt för myndighetssamverkan kring hedersrelaterat våld gått in i ett operativt skede genom att bl a formulera rekommendationer för fortsatt konkret samverkan. Arbetet har bedrivits på nationell nivå med polis, åklagare, representanter från länsstyrelser och kommuner. Samtidigt har ett konkret exempel genomförts inom en region. Det är en av de svårare utmaningarna Kvinnoforum påtagit sig när det gäller samverkan. Frågan är inte prioriterad; snarare av många sedd som marginell. Vidare är det olika system med olika värderingar, arbetsmetoder, tolkningsföreträden mm som ska mötas och fatta gemensamma beslut. Det är inte möjligt att uppnå enbart genom sedvanligt beslutsfattande utan kräver processmetoder. Det i sin tur kräver mogna deltagare med förmåga att inse att det de vill och vet i ögonblicket a) kan förändras i möte med andras erfarenheter och behov b) inte är det andra aktörer vill och vet. Vägen är därför slingrig med toppar och dalar och det kräver uthållighet och tillit till projektledning och samarbetspartners under processen. I skrivandets stund är det klart att projektet blivit en framgång i fler avseenden än som angavs i målformuleringarna. Det var inte helt klart för alla under processen att så skulle bli fallet.

Xistskolan växer

Kvinnoforum har under året beslutat att lämna in en ansökan om att starta en friskola med start hösten 2009. Det är ett beslut som har sin grund i insikten att alltför många flickor och pojkar idag slås ut från sin vanliga skola och många drivs in i ett utanförskap. Det är för sent att sätta in insatser vid 15-årsålder. Kvinnoforum ämnar därför bygga upp en skola som börjar med förskola och slutar med gymnasium. Skolan baseras på den värdegrund som är basen för det

individuella program som Kvinnoforum driver i samarbete med Stockholms utbildningsförvaltning. Det är ett ettårigt socialpedagogiskt program för flickor som inte kunnat komma in på nationella program. Det drivs med syftet att skapa förutsättningar för flickorna att kunna delta i utbildning/lärande och nå de betyg som behövs för fortsatta studier. Kvinnoforum har kunskap om och vet av erfarenhet vilka förhållningssätt och insatser som ger resultat och skapar dessa förutsättningar.

Kvinnoforumskolan utgår från a) genderperspektiv och mänskliga rättigheter b) empowermentperspektiv c) modern pedagogik och en pragmatisk inställning till samarbete med andra aktörer för att varje flicka ska kunna utveckla de resurser som alltid finns. Skolan som planeras kommer att vara den första med ett konsekvent genomfört genderperspektiv. Xistpedagogiken fungerar lika bra för flickor och pojkar. Skolan växer fram utifrån erfarenheter som förvärvat på Xist Tjejgymnasiet och det så kallade Activa Gymnasiet, som är en skolidé som byggts upp och lanserats i Stockholms stad av skolchefen på Xist.

Kvinnoforum har sedan 1996 drivit skolverksamhet för flickor som idag sviks av den vanliga skolan och inte får den möjlighet till inläring och utbildning som de behöver. Kvinnoforums ambition har varit och är att visa hur skolverksamhet kan bedrivas för att dessa elever ska vilja vilja, kunna vilja och kunna kunna 1) gå i skolan 2) lära sig det som krävs 3) utveckla självinsikt och självkänsla 4) bygga framtidstro och konkreta planer för fortsatt utbildning och deltagande i arbetsliv och samhälle. Flera av de skolverksamheter som Kvinnoforum har utvecklat och drivit har lämnats över till andra huvudmän.

Besvärligt år med många förändringar

Kvinnoforumskolans verksamhet är kontinuerligt under förändring och utveckling. Förändring är inbyggd i verksamhetsidéen om att Kvinnoforum ska fokusera frågor och områden där inga eller få andra aktörer befinner sig: att gå före med att synliggöra och utveckla. Det kräver en ständig omvärldsorientering och anpassning. En av Kvinnoforums viktigaste strategier är avknoppning dvs när Kvinnoforum synliggjort en fråga och/eller initierat och byggt upp en verksamhet tas frågan/verksamheten över av annan aktör. Det kräver ständig flexibilitet i Kvinnoforums organisation och av personalen. De senaste åren har

den kontinuerliga förändringen minskat varför det under året genomfördes en översyn av befintlig organisation. Behovet kom också av den stagnation som uppstod på marknaden för civila samhällsliga aktörer med anledning av att flera statliga finansärer ströp medelstillgången i avvaktan på direktiv från den nya regeringen. Flera NGOs har under året gått i konkurs, minskat sin personal eller ställt om sin verksamhet.

Kvinnoforumskolans omorganisering har resulterat i att vissa funktioner har lagts externt och att verksamhetsområden till del ändrat inriktning och därigenom personalsammansättning. Det har medfört att personal har entledigats. Även utvecklingen av Xistskolan har medfört personalförändringar. Det har i sin tur resulterat i att mycket fokus har använts för internt arbete vilket haft konsekvenser för det externa arbetet.

Förbättrade framtidsmöjligheter

Året har präglats av förändring: internt i Kvinnoforums organisation och externt i de förutsättningar som påverkar handlingsutrymmet liksom behovet av Kvinnoforums arbete. Förändringen har kortsiktigt medfört svårigheter samtidigt som de positiva konsekvenserna är övervägande. Bland annat har ett CSR-samarbete inletts med Accenture och Salesforce som bl a inneburit att Kvinnoforum fått möjlighet att införa en modernisering av kontakt- och kundregister. Dessutom har Kvinnoforum blivit godkända som 90-kontos organisation. Det innebär utökade möjligheter för insamlingsverksamhet och CSR-arbete. Men viktigast av allt är det förbättrade arbetet med demokrati och jämställdhetsfrågor inom regeringskansliet som påtagligt har ökat möjligheterna för Kvinnoforum att utveckla sitt arbete på de flesta av verksamhetsområdena. Kraften i civila samhället ska uppmuntras och stimuleras av den statliga sektorn, som behöver den för att kunna utföra sitt uppdrag på ett demokratiskt och tillfredsställande sätt. Det går att utveckla samtal och samarbete där varken stat, civila samhället eller näringslivet har tolkningsföreträde utan där samarbetet bygger på respekt och lika värde. Detta samtal kräver givetvis ett medvetet genderperspektiv. Då först är vi på väg mot ett demokratiskt och humanistiskt samhälle där alla flickor, pojkar, kvinnor och män kan ha makten i sina egna liv och inflytande i samhället.

Bam Björling

Kvinnoforums Bam Björling har under året hedrats genom att bli utnämnd till att finnas med i en porträttutställning av "världens mest inspirerande kvinnor, som gjort skillnad för flickor och kvinnor i världen". Utställningen startade den 20 september med vernissage och seminarier på National Portrait Gallery i London. Utställningen fortsätter runt i världen: Delhi, New York och beräknas komma till Sverige om tre år. Kvinnorna som utsetts kommer från 60 olika länder och finns också presenterade i en bok "Confessions to a serial womaniser- secrets of the world's inspirational women". Tillsammans utgör de utnämnda kvinnorna ett starkt globalt nätverk.

"Det är hedrande att vara utsedd till en av dessa kvinnor och roligt att veta att Kvinnoforums och mitt arbete i olika delar av världen har betydelse" säger Bam Björling

confessions to a serial womaniser

secrets of the world's inspirational women

zerbanoo gifford

Interkulturellt center

Interkulturellt center är ett forum för interkulturella frågor på Kvinnoforum. Verksamheten utgår ifrån ett gender- och empowermentperspektiv i arbetet med integration och migration.

Europa är idag ett samhälle som präglas av migration och pluralism. Faktorer såsom krig och katastrofer, globalisering, ekonomi m.m. gör att människor söker sig tillflyktsorter och nya hem. Människor kommer till Sverige för att arbeta, för att förenas med familj som redan flyttat, som flyktingar eller av andra skäl. Detta berikar vårt samhälle men kan medföra en stor påfrestning på de individer som migrerat. Många som kommer som invandrare och flyktingar till Europa möter här utanförskap, oförståelse och främlingsfientlighet; oavsett om de kom för flera år sedan eller idag. De kan också ha problem att ta sig in på arbetsmarknad, i skola och att få tillgång till övriga samhällsinstitutioner. Förutom utanförskapets dilemman finns även problem som osynliggörs på grund av okunskap i det nya samhället. Kvinnoforums Interkulturella Center arbetar med att analysera och arbeta med migration och integration ur ett genderperspektiv för öka kvinnors och mäns möjligheter i sin nya livssituation. Detta gäller både situationen i hemmet och ute i samhället. Interkulturellt Center arbetar utifrån ett genderperspektiv med att göra det svenska samhället och de svenska myndigheterna öppna för människor med annan etnisk bakgrund samt att ge stöd och uppmuntran till de som arbetar med mänskliga rättigheter utifrån ett migrationsperspektiv.

Ett mångkulturellt liv – Eskilstuna 2004-07

Syftet med projektet Ett mångkulturellt liv - Eskilstuna kommun är att stärka flickor som lever under hedersrelaterade normer samt att öka deras möjligheter till utbildning och arbete. I Eskilstuna har man via kommunens arbete med integration-, utbildning-, och arbetsmarknadsfrågor förstått att det finns ett stort intresse bland lärare att arbeta med frågor kring etnicitet och mångfald. Detta har lett till att även skolor deltagit i projektet. De skolor som deltagit är: St Eskils Gymnasium, Skiftingehus skola, Rekarne gymnasiet (inklusive personal från Rinmangymnasiet och Slussen) och Årbyskolan.

Inom projektet har skolpersonal utbildats och man har haft regelbundna möten för att diskutera hedersnormer i syfte att utveckla metoder för att arbeta med attityder, värderingar och handlingsmönster bland eleverna. En styrgrupp bestående av representanter från respektive skola, familje- och arbetsmarknads- samt utbildningsförvaltningen och Kvinnoforum har träffats regelbundet för att diskutera strategiska frågor inom ramen för projektet. Ett mångkulturellt liv finansieras av Eskilstuna kommun, Mål 3 och Stiftelsen af Jochnick.

2007 presenterades den metodrapport som arbetats fram i projektet: *Hedervärt i Eskilstuna*. Denna innehåller förutom information om hedersrelaterat våld, praktiska övningar och tips, erfarenheter från samverkan inom kommunen

och exempel på hur skolorna tagit fram handlingsplaner. Projektet avslutades med en konferens i januari 2008.

Utbildning för fritidspersonal i Eskilstuna

På uppdrag av Lagerbergsskolans fritidsgård i Eskilstuna genomförde Kvinnoforum en skraddarsydd utbildning för deras personal i hur man kan arbeta med hedersrelaterat förtryck och våld.

Utbildning för tjejjourer och ungdomsledare

På uppdrag av Ungdomsstyrelsen genomförde Kvinnoforum tillsammans med Länsstyrelsen i Östergötland en utbildning för representanter för tjejjourer och ungdomsorganisationer i mänskliga rättigheter och hedersrelaterat förtryck och våld.

Ett Mångkulturellt Liv – Haninge

Kvinnoforum har under 2007 genomfört utbildningar för Haninge ungdomsråd gällande hedersrelaterat förtryck och våld. Haninge kommuns brottsförebyggande råd och ungdomsråd har ingått som partners i ett ettårigt projekt med syfte att öka kunskapen och beredskapen hos de som i sin verksamhet eller vardag kommer i kontakt med hedersnormer.

Samverkan och kompetensutveckling mellan myndigheter kring hedersrelaterat våld

Projektet är en samverkan mellan Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Länsstyrelsen i Uppsala och Eskilstuna kommun. Projektets huvudmål är att utveckla och tillhandahålla en gemensam handlingsplan åt de medverkande myndigheterna för en samordnad hantering av hedersrelaterade ärenden. Förhoppningen är att denna handlingsplan ska ge effekter både på ett lokalt, regionalt och nationellt plan och därmed förbättra möjligheterna att identifiera, utreda och handlägga hedersrelaterade ärenden samt att stödja de kvinnor, män, flickor och pojkar som utsätts för hedersvåld.

Projektgruppen har under projektets gång utbytt erfarenheter med varandra för att inhämta kunskap och identifiera existerande möjligheter och hinder för samverkan. Den 23 mars 2007 anordnade gruppen en hearing där externa aktörer inbjöds i syfte att utveckla gemensamma förhållningssätt för samverkan.

Vid sidan av dessa diskussioner har nya möjligheter öppnats till att förbättra de interna utvecklingsprocesserna på respektive myndighet. Varje deltagande myndighet inom projektet har under projektets gång genomfört minst en internt utbildning för nyckelpersoner inom respektive myndighet.

Arbetet med att stärka kompetensen kring hedersrelaterat våld och att stärka den interna samverkan på myndigheterna har pågått parallellt med projektgruppens arbete.

Rikspolisstyrelsen har vid tre tillfällen genomfört internt utbildningar som riktat sig till Rikspolisstyrelsens kontaktpersoner. Kontaktpersonerna har sedan förmedlat informationen vidare till - i första hand - myndighetens egen personal: personal i yttre tjänst, vakthavande befäl, anmälningsupptagare, utredare och undersökningsledare. Kontaktpersonerna har även medverkat till en förbättrad samverkan med andra myndigheter och organisationer i det egna länet/regionen. Internutbildningar har också genomförts på Åklagarmyndigheten, Länsstyrelsen Uppsala Län, och Eskilstuna Kommun. Därutöver genomfördes konferensen Samverkan mellan myndigheter i Södermanlands län kring hedersrelaterat våld i Eskilstuna den 24 januari 2008 med stöd från Länsstyrelsen Södermanlands län. Syftet med konferensen var att uppmuntra till ökad samverkan inom enskilda kommuner och inom länet gällande hedersfrågor genom erfarenhetsutbyte mellan olika aktörer. Fokus för dagen var det arbete som bedrivits i Eskilstuna kommun där myndigheter och frivilliga organisationer samarbetat i både det förebyggande och akuta arbetet. På så vis gavs det konkreta och goda exempel på samverkan. Målet för samtliga utbildningstillfällen har varit att öka kunskapen om hedersrelaterat våld i det lokala, nationella och internationella sammanhanget, att koppla hedersfrågan till genderfrågor i allmänhet och integrationsfrågor i synnerhet samt att sprida grundläggande kunskap om hur hedersrelaterat våld och förtryck drabbar flickor, pojkar och familjer.

De internationella samarbetsparterna Metropolitan Police i London och Papatya - ett skyddat boende för flickor som flyr det hedersrelaterade våldet i Berlin – tillförde under 2007 ny och kompletterande kunskap vad gäller transnationellt samarbete. Tillsammans har de nationella och internationella projektdeltagarna diskuterat hur transnationell samverkan kan se ut och hanteras.

Projektet avslutades med en internationell konferens den 1 februari 2008 där de rekommendationer som utarbetats under projektets gång spreds. Arbetet för att få till stånd en effektiv

terfrågad för samverkan i asylfrågor.

Kvinnoforum har utvecklat ett projekt utifrån FN:s rapport Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences (Yakin Ertürk, 2007). Huvudmålet med projektet är att göra en översyn bland asylsökande och kartlägga förekomsten av genderbaserat våld utifrån ett gender- och empowermentperspektiv. Flickor, pojkar, kvinnor och män skall ingå i översynen för att titta på eventuell specifik utsatthet under asylprocessen. Projektet är en samverkan mellan Kvinnoforum, Migrations-

Renee Danielson och Vedad Begovic, Eskilstuna kommun tillsammans med Anita Klum fd generalsekreterare MR-fonden på slutkonferens för projektet Samverkan och kompetensutveckling mellan myndigheter kring hedersrelaterat våld.

Foto: Agneta Carlsson, Eskilstuna kommun.

samverkan mellan myndigheter och organisationer kring hedersfrågan tar inte slut i och med detta. Projektgruppen anser att rekommendationerna kan fungera som utgångspunkter för vidare diskussion om hur vi på bästa sätt kan hantera frågan.

Asylsökande och genderbaserat våld

För Kvinnoforum är det mycket angeläget att stiga in som aktör på en ny arena: asylområdet. Denna satsning har under en längre tid planerats och diskuterats och grundar sig i ett tydligt behov av att tillföra ett gender- och empowermentperspektiv på området; ett behov som har uppmärksammat och framförts av andra aktörer på området. Kvinnoforums långa erfarenhet av att arbeta med genderbaserat våld har varit ef-

verket och Polismyndigheten i Stockholms län. Det är ett ettårigt projekt med start den första oktober 2007 och avslut i september 2008. Kunskapsöversynen görs via insamlande av material och forskningsresultat på området samt genom en dialog med nationella och internationella aktörer. Vidare kommer enkäter att skickas till handläggare på Migrationsverket, till gränspoliserna samt offentliga biträden som kommer i kontakt med asylsökande. Detta i syfte att utreda vilken kunskap som finns på området. Dessutom kommer ett antal asylsökande på olika slags boenden runt om i Sverige att djupintervjuas. Referensgruppsmöten kommer att samla aktörer och professionella som möter asylsökande, arbetar med asylfrågor och/eller genderbaserat våld. Gruppen väntas bidra med sin sakkunskap, er-

farenheter, olika perspektiv, kritiskt granska det operativa arbetet och kvalitetssäkra resultatet. En extern processutvärderare skall följa utvecklingen av projektet. Finansörer av projektet är Europeiska flyktingfonden, Migrationsverket och Polismyndigheten i Stockholms län. Arbetet ska så småningom utvecklas till ett flerårigt metodutvecklingsprojekt.

Överläggningar

Ett flertal överläggningar har hållits inom ramen för Asylsökande och genderbaserat våld. Dessa har hållits med ERF, Migrationsverket samt Polismyndigheten i Stockholms län i syfte att planera, finansiera och komma igång med projektet.

Föreläsningar, konferenser och seminarier

- Kvinnoforum gästades av kvinnliga kurdiska parlamentariker från Irak.
- Kvinnoforum deltog som föreläsare under konferensen Judging Values i Karlsruhe, Tyskland i maj.
- Kvinnoforum deltog i en konferens om våld mot kvinnor med fokus på hedersrelaterat våld arrangerad av Svenska Institutet i Alexandria.
- Kvinnoforum deltog som föreläsare på ett seminarium om hedersrelaterat våld arrangerat av Kristdemokratiska Kvinnoförbundet i Almedalen i juli.
- Kvinnoforum föreläste om hedersrelaterat våld för Folkpartiet Kungsholmen/Essingeöarna i Stockholm i maj.
- Kvinnoforum var inbjudna till överläggning med moderaternas partisekreterare Per Schlingmann gällande hedersrelaterat våld i maj.
- Kvinnoforum deltog i debatt om hedersrelaterat våld i Riksdagshuset arrangerad av Felira och Glöm Aldrig Pela Fadime föreningen i juni.
- Kvinnoforum inbjöds att formulera ambitioner och visioner för hur det fortsatta arbetet med asylfrågor ska se ut. Detta dokument togs sedan om hand av Europeiska flyktingfonden för diskussion och för att kunna påverka satsningar inom asylnpolitiken, nationellt och inom EU.

Referensgrupper

Inom ramen för projektet Asylsökande och genderbaserat våld har en referensgrupp samlats. I referensgruppen ingår - förutom Kvinnoforum - representanter från: Migrationsverket, Polismyndigheten i Stockholms län, Folkhälsoinstitutet, UNHCR, Amnesty international, Rådgivningsbyrå för asylsökande och flyktingar, Röda korset,

Rädda barnen, Unicef, Kris och traumacenter i Stockholm, Stockholms läns landsting, NTG-asyl och integration. Syftet med gruppen är att under det ettåriga projektets gång träffas tre gånger och delge information och kunskap om målgrupp, kritiskt granska projektets upplägg och konstruktivt föra en dialog som medför en kvalitetssäkring av projektets resultat.

Publikationer

Hedervärt i Eskilstuna – att arbeta med ungdomar om heder.

En av årets publikationer.

Samarbetsparter och finansörer

Europeiska Flyktingfonden (ERF); Migrationsverket; Polismyndigheten i Stockholms län, Gränspolisavdelningen; UNHCR; Amnesty international; Rådgivningsbyrå för asylsökande; Kris och trauma center, Stockholm; Röda korset; Rädda barnen; UNICEF; Länskriminalpolisen, Stockholms län; Stockholms läns landsting, HSN-förvaltningen; Folkhälsoinstitutet; Rikspolisstyrelsen; Åklagarmyndigheten; Länsstyrelsen, Uppsala; Eskilstuna kommun; Länsstyrelsen, Stockholm; Haninge ungdomsråd; Metropolitan Police service (UK); Papatya; Stiftelsen af Jochnick; St Eskils gymnasium; Skiftingehus skola; Rekarne-gymnasiet; Årbysskolan; Ungdomsstyrelsen; Lagerbergsskolans fritidsgård.

International department

Kvinnoforum has a broad international program, in terms of content as well as in terms of geographical location. The thematic areas of work during 2007 have been Trafficking in Human Beings, Health/HIV/Aids, Institutional Development and Democratic Development. Kvinnoforum has been active in Belarus, Belgium, Ecuador, Georgia, Guatemala, Lithuania, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Russia, Spain, Tajikistan, Turkey, Ukraine, Uzbekistan and Zambia. The global information network on women's health and empowerment, Q Web has spread information to members in a total of 125 countries.

The fight against trafficking in human beings remains a key area of work for Kvinnoforum. During the year Kvinnoforum has coordinated and completed the largest hands-on initiative in Sweden against the illicit trade, the partnership "Collaboration Against Trafficking" which ended in December 2007. The Swedish work has successfully been complemented with two large programs in Russia in collaboration with the network Angel Coalition and Russian law enforcement authorities. Furthermore, during 2007, Kvinnoforum provided its expertise to the Danish Ministry for Foreign Affairs in the evaluation of their Regional Anti-Trafficking program in Eastern Europe. Kvinnoforum also initiated collaboration with the Lithuanian organisation "Missing People's Centre" for development of methods for the return of victims of trafficking. Health with a gender perspective continues to be an important field of work. Kvinnoforum has worked to develop methods for HIV prevention among youth in Zambia. 181 young women

and men have been trained, who in their turn have reached 10.000 peers throughout Zambia. Q Web, the ten years old global network and resource base on empowerment and women's health has during the year continued to work. However finding funding for Q Web has been a challenge in an era where donors prioritise budget support and clinical aspects of sexual and reproductive health. Institutional development including gender training and analysis is another area where Kvinnoforum has developed activities. Kvinnoforum won a tender together with SIPU on institutional development of the Ecuadorian National Commission for Women, CONAMU. Kvinnoforum has continued to influence policy work in the Swedish development cooperation and has been commissioned by Sida to develop their Gender Mainstreaming Manual. Training on gender based violence has been provided to youth trainers in Georgia through the Norwegian Refugee Council and to UNFPA staff in Eastern Europe and Central Asia. Finally,

Kvinnoforum has run three projects within Democratic Development including women's and youth participation in Guatemala, gender and media in Russia, Kvinnoforum conducted a contact mission to Turkey, which has led to the development of a program on increasing women's participation in politics in Turkey. The following section will provide an overview of activities within key projects and strategic assignments within the key areas of work:

- Trafficking in Human Beings
- Health
- Institutional Development including Gender Training
- Democratic Development

Projects and Assignments

Trafficking in human beings

Collaboration Against Trafficking in Human beings - Sweden and Europe

The development partnership 'Cooperation against trafficking' - a unique cooperation in which authorities, NGOs, church societies, museums, and universities work together - has continued through 2007 and ended in December. Kvinnoforum has coordinated the program and its activities. The partnership was setup in 2005 and has been financed within the European Social Fund, Equal Programme. The partnership board consisted of BalticFem, Caritas Sweden, Hela Människan, Kvinnoforum, the Male Network, and the Police Authority in Västra Götaland, the Prostitution Unit in Stockholm, Södermalms Baptist Congregation, the Museum of World Culture, the National Museums of World Culture, the Public Prosecution Office and a safe house. However, project participants included law enforcement and social welfare agencies in Stockholm, Gothenburg and Malmö regions, as well as local NGOs in the same regions and the

Prioriterade åtgärder för att motverka människohandel samt stötta dessa brottsoffer

"Samverkan mot Traficking" ser följande åtgärder som prioriterade i det fortsatta arbetet mot människohandel och andra sådana brottsoffer. Samverkan mot Traficking utgör närvarande Sveriges regering, kommuner och landsting i Sverige, myndigheter samt andra myndigheter och andra myndigheter som stödjer åtgärder genomförs.

Politiskt stöd och ekonomiska resurser behövs för att:

- Öppna upp resurser för arbetet mot människohandel hos poliser och andra sådana myndigheter och kommuner såsom socialtjänst, hälso- och sjukvårdstjänster.
- Öppna upp resurser för även göra tillgång på för en bredare publicering av samhälleliga frågor. Detta gäller för alla svenska organisationer förverkliga till exempel arbetet med att stärka tillgängliga.
- Förstärkt arbete med att beakta försvaret inklusive framgångar, hälsa och beskäftighet. I detta arbete ska särskilda insatser göras mot utländska och sexköpssektorn.
- Öka samarbetet mellan för alla myndigheter, socialtjänst och andra myndigheter ska kunna utveckla och utvärdera försvaret som organisationer mot människohandel såsom utredningar, hälsa, beskäftighet m.m. Detta ska innebära att i tillfälle för att stärka försvaret på internet.
- Öka samarbetet mellan för alla myndigheter, socialtjänst och andra myndigheter ska kunna utveckla och utvärdera försvaret som organisationer mot människohandel och andra brottsoffer. Detta ska innebära att i tillfälle för att stärka försvaret på internet.
- Utveckla befärdigheter för människohandelssektorn, men även för andra sektorer.
- Uthålliga organisationer för människohandel, svenska människohandelssektorn ska kunna utveckla och utvärdera försvaret som organisationer mot människohandel och andra brottsoffer. Detta ska innebära att i tillfälle för att stärka försvaret på internet.
- Öka tillgången till information om människohandel och andra brottsoffer till såväl som tillverkare och konsument på såväl som tillverkare och konsument.

- Utveckla arbete mot andra former av människohandel såsom att utnyttjas för att begå brottsoffer, - digga på allmänna platser, - i tvångsarbete inklusive hushållsarbete, barnskötsel, byggarbete m.m.
- Utveckla riktlinjer för ett effektivt tvång och skett återvändande av brottsoffer till sitt hemland.
- Skapa ett särskilt program avsett för personer utsatta för människohandel som stannar permanent i Sverige, där det skall finnas möjlighet till utskick till andra länder såsom till exempel till utskick till arbetsmarknad, utbildning m.m.
- Fortsätt utveckla samarbetsformer för en effektiv samordning mot människohandel mellan kommuner och landsting samt med myndigheter och det civila samhället.
- Sörja Samverkan mot Traficking utvärderingar i olika Sveriges kommuner och landsting samt andra myndigheter om hur man kan hantera människohandelssektorn. Detta är särskilt prioriterat i läroplanen på grund av närheten till Ryssland.

Önskemål:

- välkomna Samverkan mot Traficking att regelbundet ha tillgång på den värdefulla erfarenhet och kunskap som påverkas av hur på grund av att till de olika planerade förändringarna med människohandel.
- utvärdera Samverkan mot Traficking utvärderingar som innebär utvärderingar mot människohandel för alla typer av verksamheter som innebär arbetet som görs på olika nivåer, national, regional och lokal.

¹Avslutande i d National Konferens mot Människohandel, Västerås, Värdgäst av partnerkonferens Samverkan mot Traficking Stockholm, 26 mars 2007.

University of Gothenburg. The partnership has in total included 25 active project participants. During 2007, a number of activities were conducted, among them a strategic conference in March where results were conveyed to political parties, authorities, NGOs and other actors in the counter trafficking community. In June, an international conference was held in Brussels aiming at disseminating the conclusions of the transnational work that has been done between the partnerships in Italy, Greece, Latvia and Sweden. A selection of main outputs of the project include:

- Increased collaboration between authorities, both within the participating counties, and between the counties.
- Development of regional coordination plans for the authorities in Stockholm, Gothenburg and Malmö.
- Increased collaboration between authorities and NGOs.
- Increased knowledge on trafficking issues not only among the participating partners, but also among other actors in the counter-trafficking community.
- Better understanding of the needs of trafficking victims
- More effective support to trafficking victims
- In-depth problem analysis as to the trafficking chain
- The creation of "Regional Resource Teams", a model for NGO support to victims
- The Exhibition "Trafficking" at the Museum of World Culture.
- A list of recommendations for action for further work on trafficking in human beings.

As the partnership has ended the former partners continue their work in different ways. The authorities continue networking and meeting regularly. The Baptist Congregation and Caritas continue working on return issues. Kvinnoforum aims at 1) continue developing methods for a dignified return, 2) developing social support for the victims that remain in Sweden and 3) raising awareness on trafficking for other forms of exploitation than sexual abuse.

Safe Return and Recovery - Swedish and Russian Collaboration Against Trafficking in Human Beings

The Safe Return and Recovery – Phase II continued its activities during 2007 and set out to train law enforcement personnel in Russia,

Tajikistan, Kirgistan and Kazakstan. Trainings included the development and implementation of new standards for the humane treatment of victims of trafficking in human beings for sexual purposes by law enforcement; building working NGO/law enforcement coalitions in each targeted region and increasing successful prosecutions of traffickers by assuring support services to victims that will enable them testify against traffickers. During 2007 regional conferences have been conducted to achieve the above stated goals. These conferences have been held in Barnaul (Russia), Bishkek (Kyrgyzstan), Almaty (Kazakhstan) and Dushanbe (Tajikistan). Furthermore, training for Russian and Central Asian law enforcement and NGO personnel was conducted in Stockholm.

The conference carried out in Bishkek, Kyrgyzstan, must be seen as an important step

Kvinnoforum meeting with senior police officers in Kyrgyzstan with the aim to develop joint work against trafficking.

towards improving the anti-trafficking actions in the country. Overall, Kvinnoforum evaluate this conference as having the potential to impact counter-trafficking policy on the federal level in Kyrgyzstan. This conference was attended by many high-level officials, including decision-makers in the federal government, particularly those in agencies involved in the fight against trafficking. In addition to those officials being present, very active discussion took place, both among representatives of government agencies and between representatives of government agencies and NGO representatives. Government officials were on the whole honest about shortcomings in their legislation and practice in the

counter-trafficking area, and NGO representatives were especially assertive about pointing out these shortcomings and holding government officials accountable for the work they had committed to do. The openness in this discussion is very important for the development of more effective co-operation between NGOs and law enforcement agencies, and for establishing new structures and legislation.

The two day conference carried out in Almaty, Kazakhstan, offered an opportunity to strengthen existing structures within the anti-trafficking area and initiate new channels of co-operation and action. However, as Kazakhstan has not adopted proper legislation as of yet, Kazakh government officials have in general been reluctant to engage in any issues of delicacy and to commit to doing anything that is not mandated by law regarding the human trafficking problem. There were few decision-makers present at the conference, and the focus was rather set on regional officials, law enforcement and counter-trafficking professionals. These circumstances made it difficult to reach any greater potential of making an impact on decision-makers. Nevertheless, recommendations which should be seen as a step in the right direction were developed at the end of the conference. The recommendations emphasize the need for further efforts within the field of counter-trafficking work.

The protocol-writing conference in Dushanbe, Tajikistan, was characterized by wide participation from stakeholders coming not

only from throughout Tajikistan, but also from destination countries, that is the countries who receive trafficked people from Tajikistan. Modar, Kvinnoforum's regional partner and organizer, showed great capacity to attract and engage high-level stakeholders in the fight against trafficking. As a result, important contacts were made between participants, contacts which many NGOs commented would help in their rescue and rehabilitation work, and the law enforcement expressed their hope that these would help in their work to find and catch criminal groups engaged in trafficking.

Enhancing the Authorities Ability to Combat Human Trafficking

Kvinnoforum has, in co-operation with the Russian-based Angel Coalition Trafficking Victim Assistance Centre and several authorities in Russia and Sweden, initiated the project Enhancing Authorities Ability to Combat Human Trafficking. The aim of the project is increased capacity among Russian stakeholder as regards working against trafficking and supporting the victims out of a human rights perspective. The project aims to enhance the effectiveness of the authorities in Republic of Karelia, Leningrad Oblast, Murmansk Oblast and Sweden in combating trafficking in human beings. The project was formally initiated in April 2006 and will run until mid 2009.

Through workshops on issues including

Kvinnoforum conducting a high level training on trafficking, gender and human rights in Murmansk.

Police officer from Murmansk participating in the training.

gender, human rights, trafficking, with lectures, study visits and practical work the project aims at increasing the capacity of the participants as well as to build bridges of co-operation between law enforcement authorities in Sweden and Russia.

The target group are representatives of authorities in Russia and Sweden who are confronted with the issue of human trafficking in their regular work. They include law enforcement, prosecutors, social authorities and migration authorities. In addition, a number of NGO personnel working to assist those affected by trafficking will take part in the project.

A study visit took place in Stockholm 7 – 11 February 2007. The study visits covered law enforcement and legislation issues and dealt with existing good practices on inter-agency co-operation on trafficking work at a general level, but also on the case-specific level. The discussion after each presentation was highly intense. The Russian specialists discussed the problem of trafficking with the Swedish experts from both a theoretical and a practical perspective. The Russian delegates wanted to know about the Swedish Prostitution Law. The Russian specialist from the Police in St Petersburg wanted to deepen their understanding especially on the Penalty Code on the trade with human beings and some delegates shared their opinion on the fact that it is the customer that is illegal in the prostitution situation.

The high level training "Trafficking, Gender and Human Rights" took place in Murmansk 19–20 April 2007. This high level training aimed at improving the knowledge of the authority representatives on human trafficking and how it relates to gender and human rights.

The training proved that Russian authorities are willing to cooperate with the NGO partners and that the Swedish representatives will be able to change this Russian attitude by active invol-

vement in the awareness raising-trainings and cooperation. It is Kvinnoforum's conviction that we – within the project - will be able change the attitudes among the Russian representatives in Karelia, Leningrad and Murmansk. To address the above-mentioned problems, the partners support the fact that the stakeholders themselves have to identify the primary causes of the problem that will be addressed.

A third workshop took place in St Petersburg 26–27 September 2007. The goal was to involve the Russian Prosecutor's Office in St Petersburg which turned out to be hard due to the refusal from the Prosecutor's Office in Moscow to join the project; fortunately the Swedish prosecutors succeeded. Prosecutors from the St Petersburg office were deeply involved in the discussions during the workshop with the Swedish Prosecutors. Together they formulated a draft for recommendations for combating human trafficking, between and within, Russia and Sweden, to be used as an inspiration for future cooperation between Russia and Sweden with lots of good examples of cooperation.

Review of the Danish Support to the Program against Human Trafficking in Eastern and South Eastern Europe

Kvinnoforum has been commissioned by the Royal Danish Ministry of Denmark to participate in the review team of the support to the Danish Regional Program against Human Trafficking in Eastern and South Eastern Europe. The Danish Centre for Human Rights contracted Kvinnoforum for its expertise in trafficking and a team consisting of four persons conducted the review in Moldova, Ukraine and Belarus in October 2007. The team met with representatives from IOM, La Strada, OSCE, representatives from the governments, donors and civil society in each respective country. An internal Aide Memoire with concrete conclusions and recommendations was

the output of the mission, presented to the Danish Ministry for Foreign Affairs.

“Dignified Return” - Cross border cooperation between Lithuania and Sweden

A new counter-trafficking project started in December 2007 which aims to elaborate a baseline study on return issues together with the Lithuanian NGO Missing Persons’ Families Support Center. The main output is a baseline study that serves as a foundation for the future development of a Trafficking Victim Return Protocol. This baseline study will list all the restraints and problems to be solved in order to develop a return scheme for trafficking victims from Lithuania.

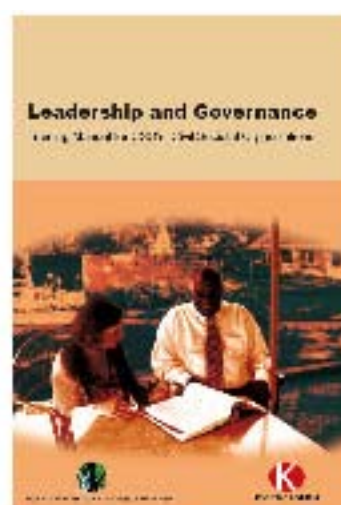
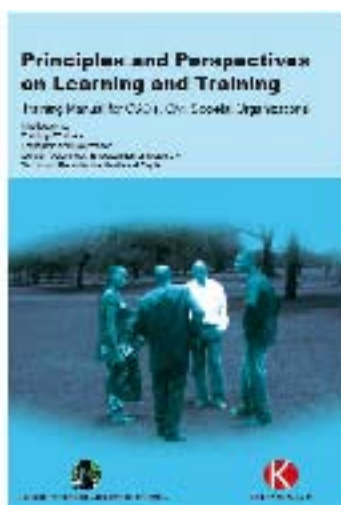
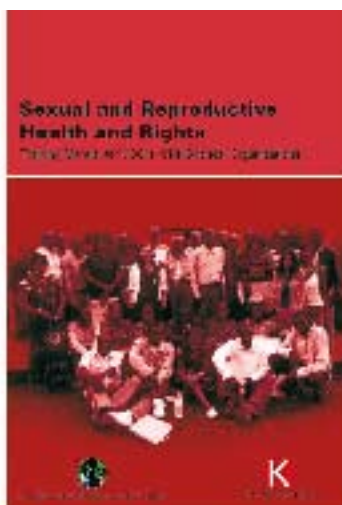
Health

Gender, Empowerment and HIV-prevention among Youth in Zambia

The ongoing project “Integration of Gender and Empowerment Perspective in HIV-Prevention targeting young people in Zambia” is being implemented by the Planned Parenthood Association of Zambia (PPAZ) together with Kvinnoforum.

and delivering overall peer education for young people. This has been achieved through a number of trainings and workshops including manual development. The methods within the project are based on the peer approach, which has proved to be successful. During 2007 Kvinnoforum and PPAZ continued to train a large number of peer educators working as volunteers for PPAZ. The peer educator’s work together with schools, community leaders and local authorities in order to disseminate information and reach out to as many female and male peers as possible.

By the end of 2007 181 young men and women had been trained in gender, empowerment and HIV prevention. These 181 peer educators have than reached about 10 000 boys and girls with information related to gender, culture, sexuality, HIV/AIDS, empowerment and power by the end of 2007 throughout Zambia. The methods used are interactive lecturing, group work, exercises, energizers and drama performances. The peer educators have also continued to arrange “edusport” and edutainment activities within the regions and districts and they are continuously

Three of the six manuals produced within the Zambia project

The project, funded by Forum Syd, commenced in August 2005 and the second phase ended in December 2007. The target group is young men, young women, boys and girls aged 10–24 years. The overall goal of the project is to contribute to the application of strategies for HIV-prevention with gender and empowerment perspective targeting youths in Zambia.

The main focus of the project was to develop methods for integrating gender and empowerment perspectives in HIV-prevention activities

working through the anti-AIDS clubs at different schools in Zambia. By the end of 2007 PPAZ and Kvinnoforum visited all seven communities, in which the peer educators are conducting activities, for monitoring and a minor evaluation. A large number of interviews were conducted with the peer educators, in and out of school youths, teachers, principals, parents, community leaders and representatives from the Ministry of Youth Sports and Child Development, Ministry

Approximately 40 million people are infected with HIV/AIDS in the world today - 25 million of these live in Africa. Kvinnoforum has been working on an Empowerment and HIV-prevention project in Zambia since 2005. Here Kvinnoforum is in Zambia with PPAZ carrying out several projects for peer educators. Kvinnoforum's and PPAZ's managers Bam Björling and Dr Singogo and peer to peer educators..

of Health and the District Health Secretary. The peer educators within the project were also asked to display activities in order for the monitoring team to observe and for quality assurance. The general view from the people interviewed was that the project has had a great impact on young people. Parents and teachers could observe a change in attitude and behavior both in boys and girls toward a more gender sensitive approach and a gained self confidence.

Q Web- The Global Network on Empowerment and Women's Health

Q Web was initiated by Kvinnoforum as a result of the participation in the "International Conference on Population and Development", held in Cairo 1994 and the "Fourth World Conference on Women", held in Beijing 1995. In many ways these important international conferences laid the foundation for work related to gender equality, empowerment and sexual and reproductive health and rights (SRHR). There was an evident need for information exchange and knowledge sharing on experiences and findings from work and research related to these findings. Q Web was established to provide comprehensive and global information and experiences. Kvinnoforum, in close dialogue with Sida and other actors within the field of women and health, took the initiative to start Q Web.

Q Web is a global resource-base and platform for knowledge-sharing between organizations, students, researchers and individuals who are interested in, working with or researching the field of Gender Equality, Sexual and Reproductive Health and Rights as well as Empowerment. Quality-assurance is prioritized and all infor-

mation sent to members is closely examined in order to ensure a comprehensive perspective on the issues. Q Web monitors 20 areas of interest (see below). Q Web's overall aim is to promote women's health and equal rights as well as women's control over sexuality and reproduction.

Throughout the year, Q Web disseminated resources related to gender, empowerment and sexual and reproductive health and rights to its members. Q Web also maintained its position as a qualitative web site, network and resource base. Upon request, Q Web spread information from its members and other networks. Q Web also hosted the Swedish network "NUS" – a network for researchers on youths and sexuality. During 2007 Kvinnoforum has made strong efforts for finding new funding for Q Web, however with meager results. Kvinnoforum has furthermore evaluated the continuation of Q Web in the future, and is prepared to adapt Q Webs format for the new needs in 2008.

Institutional Development Gender based Violence: Training of Trainers Among Internally Displaced Persons in Georgia

Kvinnoforum continued during 2007 the gender training of trainers program among internally displaced persons (IDP) in Georgia. The training is part of a larger initiative run by the Norwegian Refugee Council also including training in drama pedagogic, HIV/AIDS and human rights. To date, around 50 trainers have been trained and a manual has been developed. In August 2007 Kvinnoforum gave a group of 60 peer trai-

ners, young women and men, in gender a third training session as a follow up to training held in 2005 and 2006. The focus of the training was gender based violence, including honour related violence. Georgia is a violent society, yet, for the young women and men, the workshop was an eye-opener that violence can be prevented. Some of them could prior to the workshop not imagine what a society free from violence could be. Though a heavy subject, the workshop was very appreciated and ended with concrete ideas for prevention of violence among children and youth in Georgia.

Gender based Violence: Training for UNFPA staff in Eastern Europe and Central Asia

Kvinnoforum was commissioned by UNFPA/New York to conduct a two days workshop in gender based violence for UNFPA gender focal points in 20 countries in Eastern Europe and Central Asia. The workshop was conducted in December 2007 in Tashkent, Uzbekistan. The training was a part of a capacity development program for UNFPA staff to start up programs addressing gender based violence.

Gender Mainstreaming Manual for Sida

Kvinnoforum has been commissioned by Sida to develop a Gender Mainstreaming Manual for Sida staff. The manual will be based on Sida's earlier internal electronic manual, and is developed to offer practical tools for mainstreaming gender in the process of developing country strategies, budget support and in the dialogue in the development process. The work will continue during 2008.

Ecuador's National Commission for Women (CONAMU)

Together with SIPU International are Kvinnoforum initiating a project in Ecuador: Strengthening of the local capacities in the insertion of gender in the local planning, budgeting and management of local and regional governments of Sucumbios, Esmeraldas and Imbabura. The three above mentioned regions are very different: Sucumbios is situated in the jungle around the Amazon where it is hot, near the border with Colombia, inhabited by mainly ladino people, male dominated (70%) and with an economy dominated by oil - and drug industry and military training fields. Imbabura, is situated in the Andes Mountains, and comprises of mainly indigenous people. It has a cold climate, is female domina-

ted, and it has the biggest indigenous market in Ecuador. Esmeraldas, a beach off the Pacific Ocean is hot, and has a black population and it suffers from prostitution problems.

In August Kvinnoforum and SIPU met with CONAMU in Quito, Ecuador to discuss the terms of the project. However, since Sweden does not longer prioritize the work in Ecuador, the project has had to be reduced from three years to one year and eight months. Further the CONAMU changed the Head Representative and the project will not start until 2008. The main objective for this project will be to ensure that the Local and provisional Governments are promoting gender in their planning, budgeting and management, which will guarantee protection, the rights of women and girls and contribute to reducing poverty in Ecuador. Kvinnoforum will participate in the planning and in the gender budgeting. There will also be a possibility to include a younger consultant working for Kvinnoforum in Ecuador for six months.

Gender Equality Plans in Spain

Kvinnoforum has been approached by the Spanish consultancy firm Enred, about a contract to collaborate with them on developing gender equality plans in Spain. They made an initial visit to Stockholm in December to meet with Kvinnoforum and Jämo and showed interest in having Kvinnoforum train them in issues of equality and gender. Discussions are underway and details of the contract are being worked out which is to include trainings, training materials, marketing materials and to participate in the training of Spanish companies.

Democratic Development Citizenship and Social Participation in Guatemala

Kvinnoforum - in collaboration with ARS Progetti - continued with the European Commission Project in Guatemala called Societal and Social Participation with a gender and youth focus. The aim of this project is to develop capacities among women and adolescents to be able to participate in decentralization processes and the strengthening of municipalities in Guatemala. Another aim is to help women and youth organisations to be more actively involved in planning processes in the institutional and political sphere. Kvinnoforum has had four local people working in this

EU project in Guatemala. One of the main supports has been the institutional strengthening of three women's organizations ASMUGOM, DEMI and SEPREM. There has also been institutional strengthening of commissions and municipal offices for women. The consultants have also been working with trainings, meetings and coordination. In addition, they have been working on the legal reform for the Commission for Women in the Congress of the Republic. Guatemala has had elections this year and the team worked very hard with enrolling women voters. The final report of the support work for ASMUGOM received very good assessments. The project will continue until September 2008.

Women engaged in a training exercise in citizenship and social participation in Guatemala.

Gender and Media in Russia

Kvinnoforum continued the implementation of a project that addresses the role of Russian media in the promotion of gender equality and women's human rights in partnership with Russian Union of Journalists, Internews, Moscow office, The Angel Coalition - currently Kvinnoforum's partner in a trafficking project and Sveriges Television (SVT) and TV4. The project aims to achieve Russian media reporting that is non-stereotyped, accurate in terms of the equal rights of women and men, and that covers issues relevant to both women and men. It should also serve to motivate the media to contribute towards enhanced gender equality in addressing internal managerial issues thereby supporting women's access to senior management positions and empowerment. The project has wide coverage targeting media managers on national, regional and local level. The project runs over the course of four years until 2008 and includes components such as exchange of experiences between Russian and Swedish journalists and gender training.

Six regional Russian journalists visited Stockholm in September. During their stay in Sweden, each of the Russian journalists produced a five

to ten minutes long film on a theme linked to gender issues in Sweden. The journalists met politicians: Cecilia Malmström and Karin Karlsbro for example. They also met with representatives from the private sector such as TeliaSonera as well as women working within traditionally male

dominated work places: truck drivers and military officers.

The six Russian regional journalists and the topics of their short films were:

- Elizaveta Titova, TV Channel "Kultura", Women's Channel, Moscow: "How have women politicians changed the society?"

- Ruslan Gusarov, TV Channel NTV (Makhachk-

hala, Dagestan): "Women in the army"

- Svetlana Svistunova State TV Channel "Tatarstan" (Kazan): "Gender Policy of the Swedish Television"

- Gennady Schlyakov, TV company "Media Group" (Sochi, Krasnodar region): "Gender and labor law in Sweden".

- Elena Petrova, TV Channel "Meridian" (Murom, Vladimir area): "Maternity leave for fathers".

- Oksana Vojdoeva, "Tomsk Media Group", TRK, TV2: "Gender and domestic violence".

The documentaries have been compiled into a DVD *Gender Stories in Sweden* and translated into English.

The short documentaries on gender issues in Sweden were broadcasted on prime time news on the respective nine Russian regional television channels involved in the project, reaching approximately 50 million TV viewers. The DVD *Gender Stories in Sweden* will be presented and discussed in a seminar in Moscow organised by the Union of Russian Journalists. It will also be distributed for educational purpose to students of journalism and to members of the Russian Union for Journalists.

Russian journalists visiting Sweden for the Gender and Media project

Contact Mission to Turkey

With funding from the Olof Palme Center Kvinnoforum conducted a contact mission to Turkey with the goal of identifying local Turkish partners for future European Commission or Sida projects. The trip was made in November and many contacts were made not only with Turkish Women NGOs, but also development consultancy firms, The Turkish Industrialists and Businessmen's Association, The United Nations organisations, IOM (International Organisation for Migration), The Swedish Embassy, Swedish Trade, The Swedish Institute and the European Commission. The mission gave many leads to be followed-up, the first of which is underway: a project with UNDP on women's participation in local level politics.

Framework Agreements

Framework Agreement in EU Social Framework Contract Management

EU Social Framework (Lot 7 and 9) Contract Management: Kvinnoforum is part of a European consortium totalling in 17 and 13 European companies respectively, engaged in a contract with the European Commission on Social projects. Kvinnoforum provides short- and long-term consultants with expertise in a number of social sectors, and socio-economic development fields – specifically in gender and development, micro-enterprise management, labour market development, education and training. Missions differ in form between project-based missions, evaluations, studies, and policy advisory services.

Kvinnoforum won two Sida Frameworks during 2007: one called Sida Framework for Public Management, through which Kvinnoforum

got the Sida Manual assignment. The other one was a framework for Socio-economic analysis, which unfortunately was withdrawn by Sida for all tenderers, due to problems in the tendering process.

Project Proposals and Applications

In addition to the work related to implementation of ongoing projects, Kvinnoforum has placed efforts on continuously searching for new assignments and partnerships.

CTBTO - Gender training in Vienna, CTBTO; QWeb/SRHR - Raising awareness in Zambia, India, Tajikistan, EU; Mobilising public support in Europe for gender equality and women's empowerment in development countries – EU; Gender training for EU's gender experts – EU; Capacity development for civil society organisations in Zambia – EU; Gender equality in the MEDA region – EU; Sex-tourism and trafficking in human beings globally – EU; Q Web 2007-2008 - Forum Syd; Q Web 2008-2010 - Forum Syd; Programme framework agreement for Forum Syd - Forum Syd; HIV and youth in Zambia - Forum Syd; Dignified return of victims of trafficking - Nordic Council of Ministers; Dignified return of victims of trafficking - Sida/Visby; Q Web – Salesforce; Institutional Development at RAAS/RAAN in Nicaragua – Sida; Local development and gender budgeting in Ecuador – Sida; Gender and export in Tunisia – Sida; Regional HIV prevention program in Africa - Nordic HIV/Aids Secretariat; Evaluation of collaboration between Universities of Sweden and Nicaragua; Application for frame organisation with Sida Q Web - Social Affairs Authority (Socialstyrelsen); Evaluation of sexual and gender based violence in situation of forced displacement – UNHCR; Application on a comprehensive support programme to trafficking victims – Swedish Justice Department - Delegationen för fördelning av statsbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt.

Kvinnoforum and Kvinna till Kvinna presented a joint proposal to Sida for becoming frame work organisations and a joint plan for working on gender equality. The proposal was not approved by Sida.

Among above proposals, 5 have been approved, 13 have been turned down and 5 remain to be decided on. 2007 has been a difficult year in terms of developing new projects. The Swedish revision of countries of cooperation has been a hinder for keeping the dialogue warm with

Sida on new ideas for projects. EU applications and tenders are always difficult. Thus the list of approved proposals is not satisfactory.

Project monitoring

Kvinnoforum continuously monitors activities by the United Nations, including its programs, funds and agencies (UNICEF, UNDP, UNFPA, UNOPS, UNAIDS, WHO), European Union, World Bank, Sida, African Development Bank, Inter-American Development Bank, Asian Development Bank, DFID and other organizations and institutions. Through its membership in the Swedish Trade Council, Kvinnoforum is continuously updated on tenders for development initiatives. Kvinnoforum is included in the Swedish Trade Councils resource book as a competence within gender and management.

Meetings and discussions

During 2007, Kvinnoforum has conducted various meetings and discussions on different topics and levels related to gender equality and empowerment and collaboration. The following section presents a few examples:

Percy Barnevik, Johan Rådmark and Sofia Nilsson Hand in Hand Sweden, Kalpana Sankar Hand in Hand Tamil Nadu; Ing-Britt Östlund Forum Syd; Helene Nilsson and Fredric Larsson, IOM; Gunilla Carlson, Minister for Development Cooperation; Rolf Büchel, Sida Europa; Johanna Teague, Sara Martinez Bergström, Sida/Bolivia, Annika Törnquist, Mette Sunnergren, Sida/TEMA; Prudence Woodford-Berger, Anders Oljelund, MFA; Maria Bendel, Sida/Honduras; Helle Vadmand, Doyal Danish Ministry for Foreign Affairs; Charlotte Flindt Pedersen, Danish Centre for Human Rights; Anh Nguyen, IOM Ukraine; Maria-Jose Alcala, Sherin Saadallah, UNFPA/NY; Lena Karlsson UNICEF/Rom; Manana Gabashvili, NRC Georgia; Moses Malunda, Fwasa Singogo, PPAZ; Eva Zillén and Anna Lidén Kvinna till Kvinna; Nivin Yosef, Palmecentret; Ann Svensén och Åsa Regner, RFSU; Kristina Ramstedt, Nordiska HIV/Aids Sekretariatet; Sara Almgren, IDB; Isabelle Nilsson och Anita Klum, MR-Fonden; Ulrika Richardson-Golinski, UNDP/Turkey; Isabelle Heijmans, Transtec; Flavia Maria Ceroni, Asprogetti; Lennart Gabrielsson, Swedish Association of Local Authorities and Regions; Henry Wathén, Folke Bernadotte Academy; Irma Jacobsson, Sensus; Kim Tuorila, Swedish Ministry of Employment;

Kristina Engblom, Studieförbundet i Västerbotten; Henrik Barth, University of Halmstad; Inge-Gärd Kilhgren, Soroptimisterna; Marika Markovits, Stockholms Stadsmission; Lars Lööf, Council of the Baltic Sea States; Anneli Enochsson, Swedish MP, Christian Democrats; Carla Chasco and Angel Sallé, Enred, Spain; Kader Cherigui, Laura Mascagna, Olivier Bribosia, Trans-tec; Donia Ben Romdhane, Soukeina Bouraoui, Cawtar; Dennis Kullman, Jämo; Orria Goni, Ashi Sahin, Ulrika Rickardsson-Golinski, UNDP Turkey; Kajsa Nylander, Kenny Thärnström, Dr. Galo Abril, SIPU International; Swedish Councillor in Quito; Serena Bove, Ars Progetti; Matt Ersin och Filippo Ghezzi, Euromed.

Forum activities

Lectures, conferences and seminars

The demand for Kvinnoforum's expertise has continued during 2007. As follows is a selection of seminars and conferences attended and lectures held:

Gender training for Latin American state employees, Sipu; Gender training Swedish Railway Safety International Training Program for Asian Railway officers; Lecture on trafficking at Sensus; Gender and Conflict, Swedish Armed forces International Centre, SWEDINT; Lecture on trafficking at the County Administrative Board of Stockholm; Lecture on trafficking at the Swedish Red Cross; Lecture on trafficking in Russia, Council of the Baltic Sea States; Lecture on trafficking in the Swedish Parliament; Kvinnoforum's experience in Russia at Sida's seminar on Lessons Learned; Sida's Europe Day; Gender, HIV and Business, Sida; HIV Epidemic in the East, What can we do?; Human rights days; Lessons learned from working in Russia, Sida; Swedish Same Women's Rights and Challenges (in collaboration with the UN Association of Sweden)

Inquiries and study visits

Kvinnoforum has responded to a broad range of inquiries related to gender equality, empowerment and trafficking in human beings. For instance, Kvinnoforum staff has provided background materials related to trafficking in human beings to members of the Moderate Party in Sweden in their preparations for a debate in the Swedish Parliament. Kvinnoforum staff have also continuously supported students, researchers and individuals who are either affected by honour-related violence, domestic violence and

trafficking in human beings or who are conducting research on different levels. Numerous requests for support have been channelled during the year and Kvinnoforum has continuously shared its broad range of networks and contacts. The following section presents a few examples of inquiries answered during 2007.

Chinese Women's Delegation; Public servants in municipalities in Bulgaria, Estonia and Lithuania; Raul Wallenberg Institute International Training Program; CIF-network, International network for Social Secretaries

Networking

Violence against Women Network

During 2007, Kvinnoforum has participated in the network Violence against Women Network. The meetings have focused on the scope and framework for the network. Kvinnoforum, as one of the initiators of the same network in 2001 contributed with the experience of working on violence-related issues. Other members of the network are MR-Fonden, RFSU, Amnesty, Ordfront, the Swedish Church and others. During 2007 Kvinnoforum and the UN Association of Sweden organized a seminar within the network on Samewomen's rights and challenges, as a follow-up of the report on Sweden from the UN Rapporteur on Violence in 2006, and presented 2007

Visits to Brussels

Kvinnoforum has visited Brussels twice during 2007 for the purpose of networking and establishing contacts. Interesting leads have been the result and an updated contact with the various desks at the Commission

Media contacts

Examples:

Radio

P1: Studio Ett on Trafficking in Human Beings

Tv

SVT / regionala nyheter/Sydneytt on Trafficking in Human beings

Newspapers

Östlövet - Sidas paper on work in Eastern Europe, Världen idag, Dagen

The interest in trafficking in human beings has

not been as intense as it was some years ago.

Reference groups

Kvinnoforum has attended all meetings within the reference group on trafficking for the Ministry for Foreign Affairs. Kvinnoforum has also participated in Sida's reference group for the development of the Action Plan on gender based violence.

Publications

- *Midterm Review of Programme against Human Trafficking in Eastern and South Eastern Europe 2005-2008*, Danish Ministry of Foreign Affairs,

Department of Neighbourhood and Russia, AIDE MEMOIRE,

- DVD: *Shooting Gender*

Zambia manuals:

- *Gender, Empowerment and HIV-prevention: Youth Training Manual*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Leadership and Governance: Training Manual for CSO's Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Principles and Perspectives on Learning and Training: Training Manual for CSO's, Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Sexual and Reproductive Health and Rights: Training Manual for CSO's, Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Gender - Awareness, Empowerment and Diversity: Training Manual for CSO's, Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Training of Trainers: Training Manual for CSO's, Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

Active Partners during 2007

Angel Coalition; ARS Progetti, Italy; Arab Womens Organisation; Baltic Fem; Caritas Sverige; CAWTAR; City council in Stockholm and Skåne; City Council in Västra Götaland; Crisis Centre for Women in St Petersburg; Cisis Centre "PRIYUT" in Murmansk; Femme Africa Solidarité, Africa; Egyptian Centre for Women's Rights; Hand in Hand Tamil Nadu; Hela Människan; IBF Jordan; Karelian Centre for Gender Studies Jordan; Män för Jämställdhet; The Jordanian Hashmite Foundation for Human Development; Ministry for Foreign Affairs MODAR, Tajikistan; Egypt, SIPU International; Planned Parenthood Association of Zambia; Prostitutionscentrum Stockholms Stad; Sida; Swedish Migration Board; SVT; Södermalms Baptistförsamling; The Museeum of World Culture; The Police in Stockholm; The Police in Västra Götaland; The Prosecutors Office Tunisia; TV4; TRANSTEC; UNDP Turkey.

Prevention och behandling

Kvinnoforum arbetar för att öka kunskapen om utsatta flickor, kvinnor och deras barn och för att öka deras alternativ till handling. De senaste åren har barn- och ungdomsperspektivet blivit allt tydligare och särskilt prioriterat har det alkohol- och drogförebyggande arbetet med fokus på flickor och unga kvinnor varit.

Verksamhetens utgångspunkt

Livsvillkoren och behoven hos de mest utsatta flickorna och kvinnorna och deras familjer intar alltjämt en undanskymd plats i samhället. Därför fortsätter Kvinnoforum arbetet med att stödja och synliggöra dessa grupper.

Forskning visar att en stor andel kvinnor och flickor i missbruksbehandling kommer från problematiska förhållanden med traumatiska barnomsupplevelser. Socialstyrelsen har konstaterat att dessa unga flickor ofta växlar mellan perioder av självsvält, hetsätning, självskadebeteende, självmordsförsök, prostitution och alkohol-/narkotikamissbruk. Barnpsykiatern Jan Ramström uppmärksammade redan 1983 att missbrukande kvinnor har en tidigare sexuell debut än andra och att de oftare har utsatts för våldtäkt eller incest. Bristfälliga relationer i familjen utgör en större riskfaktor för utveckling av missbruk för kvinnor än för män. Kvinnoforums Kunskapscenter har därutöver påvisat det nära och problematiska sambandet mellan graviditet/moderskap och social utsatthet/missbruk. Istället för att fokusera på symptomen, d v s missbruket i sig söker Kvinnoforum uppmärksamma bakomliggande orsaker till detta beteende och därmed visa på vikten av tidiga insatser. Detta innebär att fokus i arbetet är kvinnor och flickor vars livssituation påverkas av minst två av följande faktorer:

Moders-/uppfostrarrollen, graviditet, fysiskt och psykiskt våld, sexuella övergrepp, missbruk eller beroende av läkemedel, alkohol och/eller narkotika, ätstörningar, ångest och depression, institutionsvistelse, hemlöshet, prostitution och psykiska sjukdomar.

Verksamhetsfält

Verksamheten är i första hand inriktad på sekundär och tertiär prevention och sker genom kurser, seminarier, "rundabordssamtal", föreläsningar, konferenser, konkret utvecklings- och förändringsarbete, forum- och nätverksarbete samt opinionsbildning. Några förekommande arbetsfält har varit missbruk och behandling vid graviditet och moderskap, könsperspektiv på missbruk, barn- och familjeperspektiv i missbruksbehandling samt socialt utsatta, unga flickor.

Verksamheten kan delas in i följande tre huvudområden:

- Kunskapscenter Forskning & Praktik (FoU)
- Utveckling av praktiskt arbete samt förändringsarbete
- Nätverks- och forumarbete

Forskning och utveckling

Kvinnoforum skapar ständigt nya mötesplatser där forskare möter varandra och där praktiker gör gemensam sak för att synliggöra utsatta kvinnor och flickor och deras livsvillkor genom att: utveckla kunskapen på området; verka för en gynnsam utveckling för flickor, kvinnor, barn och familjer; stimulera praktiker att reflektera, utveckla och utvärdera sitt arbete; visa på nya områden för forskning som berör målgrupperna; skapa mötesplatser för forskare, praktiker och andra aktörer i syfte att stimulera nya kunskapsprocesser; utveckla en lättillgänglig, nätbaserad kunskapsbank, med allt från enklare dokumentationer till mer kvalificerade forskningsrapporter.

Kvinnoforum bevakar relevant forskning och samarbetar med såväl forskare som praktiker på området. Detta sker både i anknytning till de olika projekt som bedrivs och genom de nätverk som Kvinnoforum deltar i.

Efter närmare 20 års arbete har Kvinnoforum lagt ned sin tvärvetenskapliga forskargrupp för prevention, missbruk och behandling. Kunskapscentrets chef sedan många år fil dr Karin Trullsson lämnade under året sin tjänst för att gå i pension. Karin har mer än de flesta i Sverige bidragit till att lyfta fram genderperspektiv inom missbruksforskning och i prevention och behandlingsarbete. Karin kommer att fortsätta detta arbete som expertkonsult åt Kvinnoforum.

Kunskapsspridning

En stor del av arbetet går ut på att sprida kunskap. Under året har Kvinnoforum publicerat en antologi: *Kön, behandling och kunskap* samt givit ut ett nytryck av boken *Könsperspektiv på missbruk*. De efterfrågas flitigt och ett flertal kontakter har

tagits under 2007 med bibliotek och högskolor/universitet som tillhandahåller böckerna. En annan viktig kanal för kunskapsspridningen är de nätverk som Kvinnoforum antingen koordinerar eller deltar i.

Nätverk

Kvinnoforum ser nätverk som en effektiv form för kvinnors organisering. Redan tidigt såg Kvinnoforum nätverkens synergiskapande effekter där den öppna och relationsbaserade formen väl svarar mot kvinnors behov. Nätverken fungerar som arenor där det erbjuds ett stort personligt handlingsutrymme och för ett processinriktat och ömsesidigt stöd. De fungerar också som ett forum för informations- och kunskapsutbyte, opinionsbildning, nytänkande samt metod- och verksamhetsutveckling. Här är några exempel på nätverk som prevention och behandling deltar i. Barnnätverket

Världens barn finns även i Sverige

Världens barn finns också i Sverige - oftast är de flickor. Det är lätt att se och samla in pengar till barn i andra länder medan det i Sverige saknas officiellt stöd för arbete med flickor och unga kvinnor.

startades för att Kvinnoforum ville uppmärksamma de mest utsatta barnens situation i Sverige. Därför bjöds intresserade organisationer att vara med och

samverka. Idag består barnnätverket av: BRIS, Rädda Barnen, Barnombudsmannen, RBU, FBU och Kvinnoforum. Barnnätverket har träffats tre gånger under 2007. Riksnätverket är ett nätverk för chefer och andra nyckelpersoner inom missbruksvården i sju län, geografiskt spridda över hela landet. Genom ett nationellt perspektiv med nulägesbeskrivningar, omvärldsanalyser och framtidsvisioner tas övergripande strategier fram för att vidmakthålla och utveckla verksamhetsområdet. Riksnätverket har haft två träffar 2007.

Forskargruppen är ett nätverk som består av forskare vars fält är kvinnor och missbruk. Gruppen har samlats en gång under året. Nätverket

mot utanförskap (NMU) är ett nätverk bestående av främst NGOs som arbetar med frågor kring marginalisering och utanförskap som t e x hemlöshet, missbruksfrågor etc. Gruppen har träffats fyra gånger under 2007. Brukarrådet är ett nätverk för intresseorganisationer som arbetar med missbruksfrågor i regi av Statens Institutionsstyrelse (SiS). Där förs en dialog kring missbruksvård och SiS kan informera om satsningar som görs från statligt håll. Brukarrådet har träffats fyra gånger under 2007. Nätverk för aktörer som möter kvinnor som utsatts för sexuellt våld i Stockholms län, t e x kvinnojourer, Södersjukhusets våldtäktmottagning, Maria ungdom, Alla Kvinnors Hus etc. Nätverket har träffats åtskilliga gånger under 2007.

Konferenser och möten

Under 2007 deltog Prevention och behandling på konferenser inom verksamhetsområdet. Bland annat deltog Kvinnoforum på konferensen om nationella riktlinjer för missbruksvård och Alkoholkommitténs rikskonferens och närvarade vid möten på Statens Institutionsstyrelse, Socialstyrelsen, Ungdomsstyrelsen m fl gällande flickor och preventionsarbete eller kvinnor i missbruk.

Kvinnoforum anordnade 2007 konferensen *Upptäck flickorna*. Både undersökningar och statistik visar att många flickor mår psykiskt dåligt och lever med ångest och oro som följeslagare. Alkoholkonsumtionen är fortsatt hög bland flickor och självskadebeteendet tar sig olika uttryck. Vuxna som arbetar nära flickor känner både oro och maktlöshet. Konferensen erbjöd både föreläsningar och workshops och Xist presenterade olika verksamheter och projekt. Målgrupp för dagen var pedagoger, fritidsledare, föreningsledare, politiker, socialsekreterare, skolkuratorer, skolsköterskor, barnmorskor och andra som i sitt arbete kommer i kontakt med flickor. Konferensen samlade cirka 90 deltagare.

Projekt

Upptäck flickorna

Projektet *Upptäck flickorna* har riktat sig till sex kommuner: Haparanda, Kiruna, Överkalix, Sävsjö, Vetlanda och Mullsjö. Syftet har varit att implementera, stödja och vidareutveckla ett gender- och empowermentperspektiv i det alkohol- och drogförebyggande arbetet. Projektet har pågått mellan 2005-2007.

Orsaken till att projektet dragits igång står att finna i den oro som många i Sveriges kommuner känner gällande flickors ökade alkoholkonsumtion. Ett flertal undersökningar visar på en ökad alkoholkonsumtion och en ökad ohälsa bland tonårsflickor och unga kvinnor.

Den primära målgruppen för projektet har varit förtroendevalda inom berörda nämnder, kommunala alkohol- och drogsamordnare, andra handläggare och tjänstemän, samt professionella ungdomsarbetare t ex lärare, fritidsledare, skolkuratorer och skolsköterskor.

Under 2007 har Kvinnoforum fortsatt att utbilda dessa i förhållningssätt och metoder samt arbetat med dokumentation av erfarenheter och metoder. Det sistnämnda arbetet kommer att resultera en skrift *Upptäck flickorna – förebyggande arbete med genderperspektiv* som ges ut i början av 2008. I denna medverkar förutom Kvinnoforum forskare som bl a visar på hur psykisk ohälsa bland flickor och alkoholanvändning kan hänga ihop. Även tonårsflickor som deltagit i studien i fokusgrupper ger i denna rapport sin bild av flickor och alkohol. Detta har hänt i projektet under året:

- sju lokala utbildningar i fem av kommunerna
- två regionala utbildningar (Kiruna och Jönköping)
- projektledaren har besökt alla kommunerna och gett handledning
- en speciell åttadagarsutbildning för resurspersoner från Norrbottens och Jönköpings län har genomförts under hösten
- ett nätverk har startats
- manus har skrivits till skriften *Upptäck flickorna förebyggande arbete med genderperspektiv*.

Projektet har finansierats av Alkoholkommittén och Ungdomsstyrelsen. Projektets styrgrupp har bestått av: Elisabet Flennemo från Alkoholkommittén, Lisa Modée från Ungdomsstyrelsen, Britt af Klinteberg från Stockholms Universitet, Karin Nilsson-Kelly från Socialstyrelsen, Yvonne Andersson-Tenninge från Kvinnoforum samt projektledaren Kirsi Poikolainen.

Flickor stöttar flickor

Kvinnoforum har fått medel från Socialstyrelsen för insatser som riktar sig till romska och "resande flickor". Projektet *Flickor stöttar flickor* har som syfte att arbeta alkohol- och drogförebyggande bland tonårsflickor med romsk bakgrund. Arbetet kom igång sent på hösten 2007 och beräknas

fortsätta under 2008.

Tanken är att ca 15 romska äldre tonårsflickor ska utbildas så att de i sin tur kan fungera som stöd och förebilder för yngre romska flickor. Syftet med utbildningen är att flickor: ska få stärkt självkänsla, ska skaffa egna förebilder bland romska kvinnor, ska känna stolthet och styrka i sin kulturella identitet och att de ska löpa mindre risk för alkohol- och drogmissbruk

Samarbetspartner är Romskt kvinnocenter och kamratstödsförening som bl.a. arbetar med rådgivning och utbildning för romska flickor och kvinnor.

Unga tjejer och sexuellt våld

Kvinnoforum har fått medel från Brottsofferfonden för att arbeta med flickor som utsatts för sexuellt våld. Till Kvinnoforum kommer ofta flickor som efter en tids bekantskap börjar berätta om sexuella övergrepp eller våldtäkter som de har utsatts för. En del har polisanmält; andra inte. Vissa av dessa flickor har inte heller tidigare berättat om det för någon annan.

Enligt BRÅ ökar antalet våldtäktsanmälningar stadigt. Det kan finnas flera anledningar till detta men utredarna som har skrivit rapporten *Våldtäkt. En kartläggning av polisanmälda våldtäkter* (2005) tror att det faktiska antalet våldtäkter har ökat. Störst har ökningen varit bland mycket unga flickor d.v.s. bland flickor under 15 år. I 29% av alla anmälda våldtäkter är offren under 18 år och 15% under 15 år. I de flesta fallen av våldtäkt är de utsatta flickorna och gärningsmännen bekanta med varandra. Enligt BRÅs kartläggning av polisanmälda våldtäkter är det vanligast att den utsatta flickan och gärningsmannen är i en nuvarande eller före detta relation men de kan också vara ytligt bekanta som träffats i "nöjesvängen". Denna statistik visar på två olika riskfaktorer: vid de våldtäkter som begåtts i nöjesvängen har 78% av de utsatta flickorna druckit alkohol - 20% är kraftigt berusade, och i de fall där gärningsmannen och den utsatta flickan haft en relation så har våldtäkten oftast varit en del i en våldskedja där våldtäkten inte är ett enskilda fall av utsatthet utan ingår i ett mönster av utsatthet. De som drabbas är alltså unga flickor i våldsamma och förtryckande relationer eller unga flickor som har druckit så mycket alkohol att deras utsatthet har ökat.

Alkohol användningen bland flickor har ökat de senaste åren – flickor dricker mer alkohol än någonsin i Sverige (CANS drogvaneundersök-

ning). Andelen flickor som tas in för alkoholförgiftning på Maria Ungdom har på senaste åren ökat från 30% till 50%.

Projektet Unga tjejer och sexuellt våld kommer att i första hand vända sig till flickor som utsatts för sexuellt våld och behöver stöd, men medel söks kontinuerligt för att utvidga projektet till att även arbeta förebyggande kring alkohol och sexuellt våld med flickor och pojkar.

Föreläsningar

"Genderperspektiv – varför det?" på Socionomdagarna i Norrköping; "Flickor och alkohol ur ett gender- och empowermentperspektiv" i Täby"; "Att arbeta med empowerment perspektiv" på Ungdomsstyrelsens konferens i Stockholm; "Unga flickor och alkohol", JIC, Jönköpings län

Media

Inled Operation Barnfrid! - april 2007, *Dagens Samhälle* (tillsammans med Bris, BO och RBU)

Samarbetspartners

SiS; Socialstyrelsen; Alla Kvinnors Hus; Våldtäktsmottagningen på Södersjukhuset; Maria Ungdom; Bris; Barnombudsmannen; Rädda Barnen; Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar; Riksförbundet FUB, för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning; Alkoholkommittén; Mobilisering mot narkotika; Högskolan i Halmstad; Ungdomsstyrelsen; ett flertal behandlingshem och vårdalternativ för flickor och kvinnor i Sverige; Brottsofferfonden; Gålöstiftelsen; Romskt kvinnocenter och kamratstödsförening i Stockholm; Samrådet; Svenska Sametinget; MR-Fonden; Svenska FN-förbundet.

Forumverksamhet

I Sverige finns det idag stora grupper av flickor och kvinnor som lever i multimarginalisering. De har mycket litet inflytande i samhället och också få möjligheter att påverka den egna livssituationen. Varje vecka kontaktar över 500 flickor och kvinnor Kvinnoforum för att de hört att de kan vända sig hit för att få hjälp och för att de vet att de på Kvinnoforum ges möjlighet att berätta om sina upp-

levelser och uttrycka sina åsikter. Kvinnoforum arbetar också aktivt för att nå de grupper som inte finns med i de redan etablerade forumen. Detta innebär ofta att finna nya vägar och metoder att verka. Forumverksamheten går ut på att ta tillvara den information som dessa kontakter ger och att föra den vidare till beslutsfattare, myndigheter och andra samhällsaktörer, likväl som att kunna ge det stöd och hjälp till självhjälp som dessa flickor/kvinnor kan behöva. Inom ramen för detta forum initieras projekt för förändring, det bedrivs utbildnings- och informationsinsatser, det byggs nätverk, det bedrivs påverkansarbete och det skrivs rapporter, böcker, artiklar etc. Det kanske allra viktigaste är den (ofta informella) kontakt som Kvinnoforum har med andra samhälleliga aktörer - t ex socialtjänsten och skola - för att flickorna och kvinnorna ska kunna, vilja och våga vända sig till de som har formellt ansvar.

Arbete

Under 2007 har Kvinnoforum kontaktats från olika håll: från den direkta målgruppen - marginaliserade flickor och kvinnor, deras anhöriga och vänner, och sekundära målgrupper - myndigheter, andra NGOs, forskare, studenter, journalister mm. Det

kan handla om allt från direkta rop på hjälp från flickor/kvinnor och deras anhöriga till att vilja ha information om frågor som vi arbetar med eller att vilja ha Kvinnoforums synpunkter på en aktuell fråga. Ett exempel på det senare är frågan om kvinnlig könsstympning; en fråga som Kvinnoforum arbetat med i många år. Det arbetet är för tillfället inte en finansierad projektverksamhet men i vårt arbete både möter vi flickor/kvinnor som utsätts för det och får samtal från aktörer som vill veta mer om vår verksamhet. Kvinnoforum deltar dessutom i Nätverket mot kvinnlig könsstympning och har därmed ett brett kontaktnät som gör att vi kan slussa dessa flickor/kvinnor vidare. Tidigare har vi haft projektverksamhet på området och har därför skrivit material med intervjuer med flickor, mammor, pappor, bröder etc. som vi

Trots att flickor och unga kvinnors situation finns med på den politiska agendan går större delen av resurserna till pojkverksamhet.

kan dela med oss av. Under den senaste tidens mediebevakning av könsstympning har ett antal journalister kontaktat Kvinnoforum för intervjuer och faktaunderlag.

Det finns flera exempel på kontakter som lett till direkta stödåtgärder. Nedan följer några exempel för att illustrera bredden på de förfrågningar som kommer till Kvinnoforum:

Ett möte med en romsk kvinna som bad om hjälp då hon hade blivit vräkt och inte visste vart hon skulle vända sig. Det ledde till ett antal samtal med både kvinnan och berörda myndigheter. En kvinna skrev ett brev och bad om tips på vart hon kunde vända sig för att få hjälp med att bryta en destruktiv relation till sin före detta man. En man som varit kontaktperson åt en ung flicka med psykiska problem skrev och bad om hjälp

för att kunna slussa henne vidare. Han behövde även hjälp för att se till att flickans mamma fick stöd i den vårdnadstvist som hon och flickans pappa låg i. En kvinna skrev för att kunna hjälpa en väninna till henne som utsattes för förföljelse och förtal.

Dokumentera och analysera

En viktig del av forumverksamheten är att dokumentera

de kontakter som Kvinnoforum har med utsatta grupper. Detta i syfte att kunna följa upp de enskilda kontakterna och för att analysera de förfrågningar och kontakter vi har med målgrupp och andra aktörer: vad får vi för frågor, vilka ämnen tas upp, vilka kontakter oss. Detta utgör en god bas för en konkret omvärldsanalys och ger information som kan skapa nya samarbeten med både myndigheter och andra NGOs.

Inom Forumverksamheten har under 2007 utvecklats ett digitalt formulär som är kopplat till en databas. Detta för att underlätta dokumentationen och analysen av kontakter med målgrupp.

Struktur

En del av Forumverksamhetens uppdrag är att utveckla effektivare metoder för att nå de marginaliserade flickor/kvinnor som inte själva söker

hjälp eller organiserar sig så att de ska hitta till Kvinnoforum. Ett led i detta är att tillvarata den kunskap som finns hos de målgrupper som vi kommer i kontakt med t ex har de unga föräldrar och de unga kvinnor som går på Xist-skolan stor kunskap om hur det är att vara ung och kvinna idag. De vet vad unga kvinnor i deras bekantskapskrets behöver hjälp för och hur de söker den. De vet om det finns hjälp och stöd att få och vad som krävs för att förmå flickorna att vända sig till stödverksamhet osv. Meningen är att Forumverksamheten ska använda sig av denna kunskap för att lyfta "icke frågor" som berör unga kvinnor. Till exempel deltog under 2007 unga kvinnor från Xist-skolan i en enkät och diskussion om hur stöd till unga kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp/våldtäkt borde se ut. Erfarenheterna från detta togs vidare till ett nätverk som arbetar med frågor kring sexuellt våld i Stockholm och har även lett till utvecklandet av ett samarbete mellan Kvinnoforum och andra aktörer. Förhoppningsvis kommer det att i förlängningen leda till att fler unga kvinnor kan få hjälp och stöd, av Kvinnoforum eller andra aktörer. Detta gäller i synnerhet de unga kvinnor som inte annars skulle kontakta en hjälporganisation/myndighet.

Synliggöra och sprida kunskap

En av forumverksamhetens viktigaste uppgifter är att synliggöra det vi hör, ser och möter i vår dagliga verksamhet. Under det senaste halvåret har Kvinnoforum inom ramen för Forumverksamheten deltagit i, arrangerat och deltagit i ett antal utbildningar, föreläsningar och konferenser. Det är en viktig del av forumverksamheten att lyfta de frågor som kommer upp i mötet med tjejer/kvinnor och andra samhällsaktörer; att sprida kunskap om marginaliserade tjejer/kvinnors situation, behov, förutsättningar och lösningar.

Nedan följer några exempel på den kunskapspridning som Kvinnoforum deltagit i: ett stort möte på Kvinnoforum för alla våra samarbetspartners och finansiärer där de bjöds in för att lära sig mer om empowerment i mötet med människor (föredrag, rapporter, informella samtal etc.); paneldebatt om könsstämpning på ABF; tal på Rinkeby Torg i ett upprop till minne av Fadime Sahindal; besök från ATO (African Tourism Organisation) angående trafficking; två workshops för Ungdomsstyrelsen, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer och Delegationen för Mänskliga Rättigheter i Sverige om

MR-utbildning och Europarådets metodmaterial Compass; utbildning om hedersnormer för Lagersbergsskolans fritidsgård i Eskilstuna; möte med Hand i Hand om utbildning med de mest marginaliserade grupperna och kvinnors empowerment; möte med BRÅ – hur ställer man frågor för att inte tappa bort flickorna/kvinnorna; möten med MR-fonden och RFSU om hur man kan arbeta med ett genderperspektiv.

Samverkan

Nästan allt arbete som sker på Kvinnoforum sker i samarbete med andra aktörer; så även arbetet med marginaliserade flickor/kvinnor. Ett sådant samarbete är det med de unga kvinnorna på skolan som är med och utformar grunden till ett projekt om unga kvinnor och sexuellt våld. I november 2007 hölls ett seminarium om Samekvinnors situation i Riksdagshuset i samverkan med Samrådet, svenska Sametinget, Svenska FN-förbundet och MR-fonden.

Regionalt ResursCentrum för kvinnliga entreprenörer

Regionalt Resurscentrum (RRC) arbetar tillsammans med regionens företagsfrämjande aktörer för ett mer jämställt och mångfaldspräglat samhälle. Ett samhälle som ger kvinnor samma möjligheter som män på arbetsmarknaden och i näringsliv. För att kvinnliga företagare ska nå tillväxt och skapa hållbara företag krävs ett flertal olika insatser såväl i starten som under uppbyggnadsfasen av det nya företaget.

Regionalt Resurscentrum för kvinnliga entreprenörer (RRC) bildades år 2000 och arbetar med att förbättra kvinnors möjlighet att starta, driva och lyckas med egna företag. RRC fungerar som ett kunskapscentrum med genderperspektiv och har också en samordnande funktion för övriga lokala resurscentra i regionen. Syftet med RRC är att utveckla modeller och metoder som utgår från kvinnors behov och villkor samt att sprida dessa till andra företagsfrämjande aktörer i regionen. Resurscentrat ska också påverka de befintliga system som framförallt berör kvinnor som driver företag.

Regionalt Resurscentrum arbetar för:

- att stödja redan existerande kvinnliga företagare
- att stödja kvinnor som funderar på att starta eget företag
- att driva frågor kring kvinnliga företagens villkor
- att öka kunskapen i regionen om kvinnors företagande ur ett genderperspektiv, som ett led i de jämställdhetsmål som satts upp av EU och Sveriges regering

- att vara ett centrum för kvinnor som söker information och stöd som egna företagare i regionen och ge dem vägledning och tips om vart de kan vända sig
- att verka för att regionens resurscentra hittar olika samarbetsformer och möjligheter att utvecklas
- Att utveckla modeller och metoder för företagsfrämjande aktörer i regionen

Under året har samverkan skett t ex med Coompanion, Länsstyrelsen i Stockholms län, Företagarna, Nyföretagarcentrum, IFS, Nutek, Almi, Företagarinfo på Stockholms stadsbibliotek, Stiftelsen Företagsam, Resurscentra i regionen och i landet, samt andra företagsfrämjande aktörer.

Projekt

Nya vägar till kvinnors företagande

Projektet Nya vägar till kvinnors företagande som drivits tillsammans med Coompanion i Stockholms län startade i juli 2005 - juni 2007. Målet med projektet var att stärka kvinnliga företagare så att de ur ett långsiktigt perspektiv

ska kunna bli framgångsrika företagare. Projektet bestod av tre delar:

Bli med Företag

Utbildningen samlade ett tjugotal kvinnliga deltagare från Stockholmsregionen och innehöll 10 utbildningstillfällen samt seminarier, studiebesök och rådgivning från mentorer. Deltagarna har befunnit sig i olika starta-egget faser, alltifrån funderingar på att starta företag till redan formulerade affärsidéer. Utbildningen har bland annat tagit upp olika bolagsformer, affärsplan och budget, säljutbildning, våga ta betalt och testa din affärsidé.

Bygg affärsnätverk

Bygg affärsnätverk vände sig till kvinnliga företagare som ville utveckla sina redan befintliga företag. Kvinnorna, som hade haft eget företag i minst sex månader, fick lära sig hur man kartlägger sina egna affärsnätverk och därigenom skapar nya värdefulla affärskontakter, relationsmarknadsföringens grunder m.m. Ett 50-tal kvinnor i Stockholmsregionen deltog.

Socialt företag

Socialt företag vände sig främst till de lokala resurscentra i regionen med utbildning i hur man startar ett socialt företag, upphandling, studiebesök m.m.

Sarahs nätverk och Affärsutveckling för företagarkvinnor

Under slutet av 2007 startades två nya projekt i samarbete med Coompanion - Sarahs Nätverk samt Affärsutveckling för företagarkvinnor - tillsammans med NyföretagarCentrum i Södertälje. Båda projekten drivs under 2008 med finansiering från Främja kvinnors företagande och Länsstyrelsen i Stockholms län. Projekten innehåller utbildningsinsatser för kvinnor som drivit företag i minst ett år.

Förändrings- och utvecklingsuppdrag

Regionalt Resurscentrum har deltagit i nätverksmöten inom ResursSthlm tillsammans med regionens resurscentra. RRC har även deltagit i referensgruppen för Företagarinfo på Stadsbiblioteket samt som styrelseledamot i NRC, Svens-

Riksförbundet Nationellt Resurscentrum för Kvinnor. Under 2007 har RRC deltagit i Credo advisory board, ett nätverk med syfte att ge input till Länsstyrelsens satsning på företagsfrämjande aktörer

Samverkan, Stiftelsen Företagsam

För att nå unga entreprenörer samverkar Kvinnoforum sedan många år i aktiviteter som Stiftelsen Företagsam genomför. Stiftelsen Företagsam driver ett 50-tal företagsgymnasier runt om i Sverige. Under året medverkade Kvinnoforum i en utbildningsdag för lärare och elevcoacher samt i en tävling mellan företagsgymnasier kring marknadsföring av sina företag.

Forumverksamhet

Den egna hemsidan med aktuella seminarier, tips om företagande, utbildningar med mera har regelbundet uppdaterats. RRC har lämnat rådgivning i företagande, per mejl och telefonsamtal, till kvinnor som avser att starta företag eller som redan har befintliga företag. Genom Företagarinfo vid Stockholms Stadsbibliotek har även företagsrådgivning erbjudits där vid några tillfällen.

Finansiärer

Finansiärer har under året varit NUTEK, ESF-rådet (Mål 3) samt Länsstyrelsen i Stockholms län.

Xist Tjejjgymnasiet

Xist Tjejjgymnasiet är ett ettårigt individuellt gymnasieprogram för tjejer som av olika skäl inte gått klart grundskolan. Ett år på Xist - Tjejjgymnasiet är en möjlighet och för många unga flickor innebär det en vändpunkt i livet. För att uppnå målen ska våra unga flickor bära med sig kunskaper som de kan stå på för att växa vidare.

Det unika med att vara elev på Xist Tjejjgymnasiet ligger i känslan av att ingå i ett sammanhang, där erfarenheter från forskning och mångårigt arbete på Kvinnoforum kring gender och empowerment, också är i dialog med skolverksamheten. Eleverna själva uttrycker det unika genom att jämföra med sin tidigare skolgång. Att vara elev på Xist Tjejjgymnasiet erbjuder andra identifikationsarenor än de som ungdomar vanligtvis möter på en mer traditionell gymnasieskola. Några av eleverna uttrycker det så här: "Här känner jag mig inte som en IV-elev. Här är jag viktig. Det är annorlunda här. Det är spännande med allt som finns runtomkring. Det händer många bra saker här. Det här är min skola. Hit vill jag gå".

Att vara elev i en skola vars verksamhet är sammanflätad med utvecklingsprojekt, som arbetar med frågor som syftar till att stärka marginaliserade gruppers delaktighet i samhällslivet, samt öka medvetenheten om kvinnors och mäns olika roller, förutsättningar och möjligheter att förverkliga sina livsprojekt, skapar en bas för kunskap att använda i undervisningen. Men det ger också ökade möjligheter till självreflektion för den enskilde eleven. Häri går det unika med att vara elev på Xist - Tjejjgymnasiet att finna.

Verksamhetens grund Pedagogiska grunder

De flesta elever har, när de börjar tjejjgymnasiet, bara en vag uppfattning om sin egen förmåga och vad som krävs för att uppnå betygen godkänd, väl godkänd och mycket väl godkänd i de olika ämnena. För att eleven ska få en klar bild av sitt betygsläge behövs en tydlig struktur för varje ämne, även om de är olika till sin karaktär.

Eleverna har kontinuerliga samtal med ämneslärare och mentor om hur de ligger till i olika ämnen och vad som kan behövas för att eventuellt ändra en situation. Utifrån en individuell studieplan planeras studierna.

En elev kan vara i olika skeenden som försvårar studierna under en tid men tillsammans med sin mentor kan hon bedöma vad som är möjligt under rådande förhållanden.

Kanske behövs mer fokus på ett ämne under en period och då finns möjlighet till detta.

Mentorskapet

Att vara mentor på Xist Tjejjgymnasiet är ett större åtagande än i den vanliga skolan.

Varje mentor har en grupp på ca tio elever som han/hon knyter en närmare kontakt med. Till sin mentor kan eleverna sedan vända sig med allihanda problem. Det kan gälla stöd och sällskap vid läkarbesök, hjälp med regler kring studiestöd och föräldrapenning eller diskussioner kring skolsituationen m.m.

Flera gånger under läsåret sker dessa samtal

även tillsammans med föräldrarna, som skolan ser som en mycket viktig resurs.

Bemötande

All personal strävar efter en samsyn kring bemötande och konfliktlösning. Skolan har ett icke-skuldbeläggande klimat och eleverna möts med respekt. När det uppstår konflikter eleverna emellan är personalen väl förberedd, vilket förkortar och förminskar konflikterna. Skolans regler är få och enkla att efterleva och följa upp.

Om någon stannar hemma från skolan, inte kommer i tid eller presterar dåligt under en period, försöker man hitta orsaken för att se vad eleven eller skolan kan göra åt detta.

År 2007 på Xist Tjejjgymnasiet Skolutveckling inför framtiden

Utifrån mer än tio års samlade erfarenheter av att driva skola för unga flickor som befinner sig i riskzonen för utslagning från både arbetsmarknad och vidare studier har Kvinnoforum bestämt sig för att ta tillvara på den samlade kompetens och kunskap som förvärvats under åren och gå vidare med en ansökan till Skolverket om att starta friskola. På Xist Tjejjgymnasiet går flickor som av olika skäl inte slutfört sina grundskolestudier. Här erbjuds eleverna tid att under ett år läsa in och/eller höja sina betyg i kärnämnen. Erfarenheterna av arbetet med pedagogiska verktyg utifrån ett gender- och empowermentperspektiv ligger till grund för friskolan som har planerad start hösten 2009.

Den planerade friskolan, Xist Gymnasiet, kommer att erbjuda samhällsvetenskapligt program och barn- och fritidsutbildning med fokus på mänskliga rättigheter och demokratiskt utvecklingsarbete.

Skolmiljö och elevinflytande

Under hösten har det putsats en del i skolhuset. Tillsammans med Aktivitetshuset har inköp gjorts för att skapa en trivsammare miljö: sofforna har fått nya överdrag och kuddar, golven lysas nu upp på ett par ställen med färgglada mattor och nya bordsdukar och lampor har vidare hjälpt till att skapa en mysigare atmosfär. Elevernas fina teckningar och målningar pryder väggarna. På Xist - Tjejjgymnasiet trivs eleverna och de vill vara i skolan. Många kommer redan till frukosten och dröjer sig kvar till sen eftermiddag. Skolan är för många en trygg punkt. Under hösten har försök gjorts till att få igång både elevråd, matråd och

aktivitetsråd. Bland annat har eleverna tagit initiativ till att beställa skoltröjor med skolnamnet tryckt på ryggen. Frågor om hur man kan stärka elevinflytandet har kommit upp på dagordningen. Direkt demokrati är möjlig i en småskalig skola som vår. Under hösten har vi haft flera storsamlingar där röster höjts i rummet om att få vara med och påverka. Att få vara med och tycka till om schema och undervisningsform är viktigt, säger eleverna. De vill bli sedda och lyssnade på. Elevinflytande är ett område som prioriteras i planerad skolutveckling.

Översyn av skolverksamheten

Höstterminen 2007 inleddes med en översyn av skolverksamheten. Initiativ togs till kvalitets-säkring via arbetet med Individuella utvecklings- och studieplaner. Överhuvudtaget har mer dokumentation av det dagliga skolarbetet

På Xist Tjejjgymnasiet arbetar vi med empowerment och modern pedagogik, d v s alla sinnen används för att skapa lust att vilja vilja, vilja kunna och kunna kunna.

satts igång. Ett arbete som både gör det möjligt att ta tillvara på så kallad tyst kunskap och låta tidigare förvärvade erfarenheter möta det som nyanställd personal bär med sig in i skolhuset. Ett strategiskt arbete tog vid under hösten med målet att lyfta fram kunskap och lärande i det pedagogiska arbetet. Skolverksamheten ses nu över i relation till krav från Skolverket. Bland annat har det genomförts en utökning av både timplan och undervisningstid för att ge eleverna en bättre grund att stå på inför fortsatta studier och arbetsliv.

På skolschemat har initierats fler profylämnar med syfte att stärka lärandet i kärnämnen. Mat-

kropp-hälsa och idrott, drama, skapande verkstad och läscirkel är nya profilämnen inför nästa termin. Vi planerar att läsa gemensamt vald litteratur, ha diskussioner och bjuda in författare till skolan. Schemaändringen inför våren 2008 syftar också till att möjliggöra studiebesök. Framöver blir det besök på museer, riksdagen/träffa politiker, tidning – i ämnet religion besöka moské, synagoga, kyrka etc. I skapande verkstan är en idé att jobba med ett skoltidningsprojekt: skriva, fota, redigera – ett arbete som kan integreras med undervisning i både svenska och samhällsorienterande ämnen.

Respekt och kärleksdikter på schemat

Under hösten har teman som eleverna arbetat med i undervisningen färgats av både moralfrågor och kärlek. På engelskan har det skrivits Love-poems och i SO-undervisningen har eleverna vridit och vänt på begreppet respekt - ett

arbete som utgör ett första led i att skriva ihop ett utkast till en Likabehandlingsplan för skolan. I den så kallade

Xist-pedagogiken finns många frön att ta tillvara när växandet av Likabehandlingsplanen fortskrider under vårterminen 2008.

Elevernas kreativitet har blomstrat som aldrig förr i bildundervisningen och många målningar har vuxit fram under hösten. Vidare kan nämnas att en god grund för fortsatt kunskapsinhämtning har byggts upp i samtliga kärnämnen.

Lucia i skolan

År 2007 avslutades med firandet av en stämningsfull lucia. Eleverna hade tränat sina röster och sjöng upp som aldrig förr. Kvinnoforums personal fick njuta av sång, dikt och ljus här i vårt hus.

Det är i ögonblick som dessa som meningsfullheten i Kvinnoforums verksamhet framstår i klarhet. Det ger kraft och styrka att fortsätta den dagliga kampen för att driva och utveckla Kvinnoforums arbete.

På Xist Tjejgymnasiet tas de unga tjejernas kreativitet till vara; en lustfylld skolmiljö skapar bättre förutsättningar för lärande.

Xist - Tjejforum

Xist arbetar med frågor som berör tjejer/unga kvinnor mellan 13 och 25 år och deras liv. Vi driver ett antal projekt runt om i landet på såväl praktisk som teoretisk nivå där målet är att förbättra situationen för tjejer i deras vardag. Xist sätter individens kraft och möjligheter i fokus och arbetet går ut på att bygga upp tjejers självförtroende, självkänsla samt att stärka dem i deras möjligheter i privatliv, samhällsliv och arbetsliv. Allt arbete bedrivs ur ett gender- och empowermentperspektiv och sker på såväl individ-, som grupp- och samhällsnivå .

Xist består idag av fyra delar: Xist aktivitetshus; Xist - unga föräldrarverksamhet; Xist-projekt med gender- och empowermentperspektiv; Xists utåtriktade verksamhet med workshops, föreläsningar, handledning etc.

Trots att Xists huvudsakliga målgrupp är tjejer/unga kvinnor så riktar vi oss även till killar/unga män och andra människor som på ett eller annat sätt omger de unga kvinnorna. För att uppnå ökad jämställdhet och bättre villkor för barn och ungdomar måste arbetet ske med både tjejer och killar, likväl som med föräldrar, skolor myndigheter, media etc.

Xist - Aktivitetshus

Xist aktivitetshus är en mötesplats för unga kvinnor mellan 13 och 25 år. Förhoppningen är att detta forum genom att erbjuda tjejer en meningsfull och utvecklande fritid kan fungera förebyggande vad gäller droger, alkohol och psykisk ohälsa. . Allt arbete bedrivs ur ett gender- och empowermentperspektiv och sker på individ-, grupp- och samhällsnivå. Verksamheten består

av kursverksamhet, öppen verksamhet, kulturarrangemang och mässor samt deltagande i nätverk.

Kurser

En viktig del av Xist aktivitetshus verksamhet är de kurser som erbjuds. Utbudet av kurser styrs till stor del av tjejerna själva eftersom aktivitetshuset värnar om deras delaktighet i utformningen av verksamheten. Tjejerna erbjuds dessutom kurser som de annars inte har möjlighet att prova.

Förutom att vara engagerade och kompetenta kursledare är dessa kvinnor och män i olika åldrar också förebilder för tjejerna.

Under 2007 har det bland annat hållits kurser i: feministiskt självförsvar, dj-ing, animering/filmskapande, breakdance, samba, streetdance, och le parkour.

Under året har det även givits workshops i: breakdance, design, le parkour och retorik.

Öppen verksamhet

Xist aktivitetshus har en öppen verksamhet dit tjejer kan komma för att umgås med andra tjejer, fika/äta middag i cafédelen, prata med vuxna eller besöka vår skapande verkstad. Tjejerna har alltid möjlighet att prata med personal och få stöd, hjälp eller uppmuntran i olika frågor. Till den skapande verkstaden kan tjejerna komma och arbeta och skapa på egen hand. Tanken med detta är att fånga upp de tjejer som inte annars vill eller kan delta i aktivitetshusets kurser. Verkstaden används även vid kurser och workshops. I den öppna verksamheten ingår också möjligheten att använda personalen eller lokalerna till att förverkliga egna projekt.

Kulturarrangemang och mässor

Xist aktivitetshus har under 2007 arrangerat en rad olika kulturarrangemang och bland annat varit delaktiga i:

- P.U.M.A konferens och festival: ett arrangemang som riktar sig till målgruppen unga kvinnor och de som arbetar med unga kvinnor. Konferensen och festivalen är ett resultat av ett initiativ från nätverket Tjefokus i vilket Xist aktivitetshus ingår. Xist aktivitetshus deltog främst i genomförandet av en konferens som riktade sig till människor som i sin yrkesutövning möter unga kvinnor.
- Forum för eldsjälarna: Xist representerade sin verksamhet under tre forumdagar där det hölls seminarier och föreläsningar, allt med fokus på ungdomar och de som på olika sätt arbetar med dem; konferens med workshop för professionella som arbetar med målgrupp med temat "Upptäck flickorna" i samarbete med övriga Xist.
- Ung 08-festivalen: Xist aktivitetshus deltog i Ung 08-festivalen och presenterade verksamheten genom att hålla workshops i bland annat djing, gitarrspel och retorik. Festivalen ägde rum i Kungsträdgården i Stockholm.
- Skolveckor: under två veckor inför vår- respektive höstterminsstart besökte Xist aktivitetshus cirka femton skolor i Stockholm för att informera om verksamheten. Detta i syfte att få fler tjejer att hitta till aktivitetshuset men även för att ge skolpersonal kunskap om verksamheten.

Nätverk

Xist aktivitetshus deltar i olika nätverk i syfte att driva frågor kring unga kvinnors livsvillkor och hur man kan förbättra dem. Arbetet i nätverken är dels en möjlighet att kunna påverka och driva frågor tillsammans med andra aktörer, dels ett sätt att inhämta kunskap från samarbetspartners i andra delar av landet. Under 2007 har Xist aktivitetshus bland annat medverkat i nätverken Kön spelar roll och Tjefokus.

Övriga aktiviteter och happenings

Middagar/Hälsofrämjande verksamhet

En dag i veckan har middag erbjudits i aktivitetshuset till priset av 10-15 kronor. Syftet med detta har varit att skapa ett utrymme för samtal och en känsla av gemenskap i huset och know-how om den egna hälsan. En annan tanke med detta har varit att få in Xists gymnasietjejer i kvällsverksam-

Xist ger tjejer möjlighet att aktivt delta i påverkansarbete i samhället men även att "bara få vara" i Aktivitetshuset.

heten. Genom att öppna huset mellan skola och Aktivitetshus har tjejerna kunnat stanna kvar i lokalen för att äta och sedan ägna sig åt de aktiviteter som erbjuds.

Tjejgrupper

Aktivitetshuset har som ambition att unga kvinnor som driver projekt i olika former skall kunna använda sig av våra lokaler. Under året har huset nyttjats av en tjejgrupp från Röda Korsets ungdomsförbund, olika dansgrupper samt ett antal diskussionsgrupper.

Åttonde mars-firande

På åttonde mars - den internationella kvinnodagen ordnade flickorna på Xist aktivitetshus öppet hus med uppvisningar och alla besökare fick möjlighet att prova på olika aktiviteter och kurser.

Öppet hus

Inför höst- och vårterminsstart hölls öppet hus i aktivitetshuset. Under dessa kvällar fanns det möjlighet att prova på olika kurser och att prata med kursledare och aktivitetshusets personal. Kvällarna var uppskattade och besöktes av uppåt 30 tjejer per gång. Personer som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med unga kvinnor bjöds också in vid dessa tillfällen.

Kursavslutning

Vid de två termins avsluten arrangerades kursavslutningar då flickorna fick möjlighet att visa vad de lärt sig och skapat under terminen.

Xist - Unga föräldrar

Xist unga föräldrar har sedan 1998 bedrivit stödverksamhet som riktar sig till unga föräldrar och deras barn. Verksamheten bygger på att stärka unga föräldrar i deras föräldraskap och i sin relation till barnet så att de ska kunna ge sina barn så trygga uppväxtvillkor som möjligt. Det faktum att de unga föräldrar som besöker oss ibland är under 18 år och därmed fortfarande barn gör att vi utöver ett medvetet gender- och empowermentperspektiv använder ett dubbelt barnperspektiv.

Under 2007 har Xist - unga föräldrar erbjudit stöd och verksamheter åt unga föräldrar på flera områden: föräldrautbildningar för unga gravida, en öppen förskola för unga föräldrar - såväl mammor som pappor - och deras barn samt utökad stöd i föräldraskapet för särskilt behövande

eller utsatta unga föräldrar. Utöver dessa verksamheter har Xist - unga föräldrar även bedrivit utåtriktat arbete genom press och media samt hållit utbildningar och konferenser för andra aktörer och professionella på området för att nå ut med vår kunskap och uppmärksamma de unga föräldrarnas behov ytterligare.

Information om Xist - unga föräldrars många verksamheter når vår målgrupp genom utskick av informationsfoldrar till bland annat mödravårdscentraler (MVC), barnavårdscentraler (BVC), socialtjänst, ungdomsmottagningar, ungdomsgårdar, skolor och öppna förskolor men kanske främst genom våra "ambassadörer": de unga föräldrarna själva.

Öppna förskolan

Öppna förskolan finns till för unga föräldrar - både mammor och pappor - och deras barn. Föräldrarna är mellan 15 och 22 år och de flesta av barnen är under ett år gamla. Verksamheten finansieras huvudsakligen genom projektmedel från Stockholms stad, dessutom bidrar fyra av Stockholms kranskommuner med medel. Under året har vi haft öppet tre dagar i veckan: tisdag, onsdag och torsdag och allt fler hittar till verksamheten. Under 2007 hade vi kontakt med ca 150 unga föräldrar, vilket är en ökning med nästan 50% sedan 2006.

Syftet med öppna förskolan är att ge de unga föräldrarna ett forum där de kan träffa andra föräldrar i samma situation på en plats där det finns kvalificerad personal som kan stödja dem vid behov. Xist - unga föräldrars målsättning är att de unga föräldrarna därigenom ska bygga egna nätverk och en god och trygg anknytning mellan förälder och barn; vårt främsta mål är att ge barnen en trygg uppväxt.

Föräldrautbildning för unga gravida

Metodanpassade föräldrautbildningar för unga föräldrar är sedan fyra år tillbaka en av Xist - unga föräldrars verksamheter och de har kommit att bli mycket populära och efterfrågade.

2007 var genomsnittsåldern för en förstaföderska 31 år i Stockholmsregionen. Unga blivande föräldrar har andra behov och förutsättningar när de väntar sitt första barn, än de som är lite äldre. Statistiken visar att många unga blivande föräldrar inte fullföljer de vanliga föräldrautbildningar - där de ofta är 15-20 år yngre än

de övriga deltagarna - som erbjuds genom mödravården. Detta bidrar till att många blivande unga föräldrar känner sig isolerade, ensamma och relativt oförberedda inför både förlossning och föräldraskap. Föräldrautbildningens mål och syfte är att på ett för målgruppen mer anpassat sätt erbjuda förlossningsförberedande och relationsorienterade kunskaper kring förlossningen, föräldraskapet och tiden som spädbarnsförälder. I och med att utbildningen bedrivs i grupp ges samtidigt deltagarna möjlighet att utveckla sina sociala nätverk då de träffar andra i liknande situation som de själva befinner sig i. Detta, i kombination med den kompetenshöjande utbildningen, hjälper till att göra de unga föräldrarna till trygga individer och grunden läggs till att ge deras kommande barn en mer stabil uppväxt.

Föräldrautbildningarna hålls i grupper om max 16 deltagare och förhoppningen är att både den unga mamman och den unga pappan deltar. Varje träff varar i två och en halv timme och totalt träffas vi under 10 tillfällen: sju före förlossningarna där bland annat ett studiebesök på en förlossningsavdelning ingår, och tre efter det att alla i gruppen fött sina barn. Gruppen hålls av två gruppleddare, en man och en kvinna, varav en är socionom och den andra barnmorska.

Under 2007 genomfördes fyra föräldrautbildningar för unga föräldrar, med finansiering från Stockholms läns landsting och Skandia – Idéer för livet. Till varje planerad utbildning har det rått platsbrist och efterfrågan har varit stor. Som ett resultat av det faktum att antalet sökande överstigit antalet platser har vi prioriterat de yngsta paren eller individerna.

För att kvalitetssäkra föräldrautbildningen påbörjades under 2007 en utvärdering av den av en extern utvärderare finansierad av Ungdomsstyrelsen. Utvärderingen bygger bl.a. på utvärderingar från tre utbildningar samt ett antal djupin-

tervjuer. Utvärderingen kommer att sammanställas och publiceras i samarbete med Stockholms läns landsting under våren 2008.

Under hösten 2007 inleddes även ett samarbete med Danderyds sjukhus för att erbjuda deltagarna i Xist – unga föräldrars föräldrautbildning en garanterad plats på Danderyds förlossningsavdelning och BB-avdelningar.

Utökat stöd i föräldraskapet

Xist – unga föräldrar har under 2007 startat ett nytt tvåårigt projekt med Allmänna arvsfonden som finansierar där huvudmålet är att förebygga psykisk ohälsa hos unga föräldrar. Verksamheten går ut på att möta de unga föräldrar som behöver utökat stöd i sitt föräldraskap - både de som redan går i övrig verksamhet på Xist – unga föräldrar och de som söker sig direkt till projektet. Det finns ett stort behov av att arbeta med gruppen unga föräldrar i tydligt riktade grupper: med ensamstående mammor, pappaverksamhet, grupper för de som omger den unga föräldern och enskilda samtal. Idag erbjuder vi samtalsrader för unga föräldrar med kognitiv inriktning för att snabbt stödja och underlätta i föräldraskapet för de unga föräldrar som är i behov av särskilt stöd.

Läger

Lägerverksamhet har varit ett sätt att arbeta med utökat stöd till unga föräldrar. Ett läger ger unika möjligheter för de unga föräldrarna och deras barn att komma ut och tillsammans med personal under några dygn vistas i en miljö utanför Stockholm. Under 2007 genomfördes tre läger på olika teman:

- Ett familjeläger som möjliggjordes genom bidrag från Stadsbrudarna.
- Ett bäbisläger för unga mammor och pappor och deras barn i åldern 1,5 månad till ett år. Lägret möjliggjordes genom finansiering från Allmänna

arvsfonden, för utökat stöd i föräldraskapet
- Ett friluftsläger för mammor, pappor och barn i olika åldrar. Lägret möjliggjordes genom bidrag och stöd från Barnens Ös stödförening.

Studiebesök, konferenser, utbildningar och handledning

Det finns ett stort intresse för Xist – unga föräldrars verksamheter och arbetssätt och en målsättning för oss är att synliggöra gruppen unga föräldrar och deras barn och peka på deras specifika behov. Under 2007 har detta har gjorts genom att ta emot studiebesök, hålla konferenser, erbjuda utbildningar och handledning samt genom att medverka i media.

För att underlätta uppstartande av andra och liknande verksamheter regionalt och nationellt har vi tre gånger per termin erbjudit journalister, studenter och andra intresserade aktörer att komma på studiebesök hos oss. Cirka hälften av besökarna som kommer på studiebesök har varit från Stockholmsregionen och resterande från andra delar av landet. Målet för de besökande har ofta varit att söka inspiration och få kunskap om vår verksamhet i syfte att kunna starta upp liknande verksamhet. Under 2007 hade vi även flera internationella besök.

Xist – unga föräldrar har under året arrangerat tre större konferenser för 40 -120 deltagare i Stockholm, Göteborg och Malmö. På dessa konferenser om unga föräldrar har bland annat forskare och andra aktörer som arbetar med vår målgrupp inbjudits att föreläsa. Vårt syfte med detta har varit att på så vis belysa unga föräldrars situation ur flera olika perspektiv och erbjuda en mångfald i arbetsmetoder. Även unga föräldrar själva har inbjudits som talare för att ge sin bild av livet som ung förälder.

Utöver de konferenser som Xist – unga föräldrar själva arrangerat har vi vid ett flertal tillfällen under 2007 inbjudits att hålla föredrag och medverka i andra sammanhang. Exempelvis har vi medverkat vid: ett seminarium på kungliga slottet, nationell nätverkskonferens för Sveriges ungdomsmottagningar i Örebro, Xistkonferens, konferens med Ungdomsstyrelsen, seminarium på ABF i Rönninge, konferens för Stockholms stads aktörer, m.fl.

Xist – unga föräldrar har under 2007 erbjudit två utbildningspaket med handledning i mindre grupper, ett i Stockholm och ett i Göteborg. Utbildningarna har främst vänt sig till barnmorskor och socialarbetare som möter och arbetar med unga föräldrar. Utbildningen fokuserade unga

föräldrars situation och kunskap om gender och empowerment och det dubbla barnperspektiv som Xist – unga föräldrar använder sig av.

Gender och empowerment i ungdomsarbete.

Syftet med projektet har varit att - med utgångspunkt i arbete där tjejers och killars självkänsla, aktörskap och medvetenhet om maktstrukturer varit i fokus - formulera, dokumentera och sprida framgångsrika metoder och förhållningssätt för att arbeta med ungdomar och empowerment. Detta tvååriga projekt är ett samarbete mellan Xist och Zora. Projektet som finansierades av Allmänna arvsfonden, syftade till att lyfta och sprida gender- och empowermentmetoder i ungdomsarbete, att kvalitetssäkra dessa komponenter i tjej- och killgruppsverksamhet samt att förankra verksamheten på kommunnivå.

Projektet avslutades och återrapporterades i juni 2007. De två sista utbildningarna av tre processutbildningar genomfördes under vintern och våren 2007. Deltagare i dessa var lärare, fritidsledare, verksamhetsledare för IV-program, kuratorer och ungdomsledare från våra tre samarbetskommuner: Lidköping (De La Gardie gymnasiet), Växjö (Guaudea/Elvagården & Tech Group/Booster) och Vännäs (Liljaskolan & Hammarskolan). En extern utvärdering och kvalitetssäkring av projektet genomfördes av Ove Svensson vid Halmstad Högskola. Under våren

Xists verksamhet riktar sig både till mammor, pappor och deras barn.

2007 hölls grundutbildningar för ungdomsarbetare och workshops för kommunpolitiker i de tre samarbetskommunerna.

Metodbok för gender och empowerment i ungdomsarbete

Ett av projektets mål var att ta fram en metodbok som skulle kunna användas som verktyg i gender och empowerment arbete med unga tjejer och killar. Projektets slutprodukt är boken *POW! Mer aktörskap och inflytande för unga*. Handbokens innehåll är formulerat utefter de framgångsfaktorer för gender och empowerment i ungdomsarbete som Zora och Xist tagit fram under många års arbete. I handboken varvas teoretiska resonemang med praktiska övningar som kan användas i undervisning eller annat arbete med unga. Materialet i boken kommer dels från Zora och Xists mångåriga erfarenheter av gender och empowerment i ungdomsarbete, dels från olika informanter som intervjuats i samband med projektet. Den gemensamma nämnaren för informanterna är att de alla i någon form arbetar med tjejer och killar. Vissa arbetar direkt med unga i skolan eller i fritidsverksamhet, andra arbetar i kommunen som beslutsfattare i ungdoms- eller utbildningsfrågor.

Det andra målet med projektet har varit att utveckla och genomföra en pilotutbildning som bestod av tre utbildningstillfällen under ett år. Utbildningarna hölls för lärare och pedagoger för Zora och Xists samarbetspartners i Lidköping, Växjö och Vännäs. Genom utbildningen har metodbokens innehåll testats och utvecklats. Bokens metoder och övningar testades både under utbildningarna och av deltagarna i mötet med tjejer och killar på deras ordinarie arbetsplats. Processutbildningar har även fungerat som spridning av metodbokens förhållningssätt kring gender och empowerment till såväl unga som

personal. Projektet var ett ettårigt samarbetsprojekt mellan Zora och Xist och finansierades av Ungdomsstyrelsen. Boken trycktes och distribuerades till våra samarbetspartners i juni 2007.

Empowerment – mål, metod och arbetssätt för att nå hållbar social och ekonomisk utveckling

Kvinnoforum drev 2006-2007 ett Equal-projekt med syftet att öka, sprida och implementera kunskap om empowerment som verktyg i arbetet för en hållbar social utveckling.

Projektet bestod av två faser där den första fasen bestod av en analys av tio Equal-projekt som framgångsrikt arbetat utifrån ett empowermentperspektiv. Fem av projekten var svenska och fem kom från övriga Europa. Studien innehåller analyser av skrivet material, diskussioner i fokusgrupper med personer från olika samhällssektorer med kunskap om empowermentarbete, diskussioner i fokusgrupper med projektägare samt intervjuer med nyckelpersoner i projekten. I analysen har grundläggande faktorer och framgångsfaktorer för empowerment särskilt lyfts fram. I fas två av projektet har resultaten spridits till samhällsaktörer som arbetar med personer som befinner sig i marginaliserade situationer. Spridning och implementering av resultat har bland annat genomförts genom:

- Utbildningar av personal hos Försäkringskassan, Sida och Nutek och en presentation av resultat på Hållbarhetsrådets konferens om socialt hållbar utveckling för Sveriges kommuner
- En internationell konferens hölls av Kvinnoforum i december i Stockholm på temat "empowerment som verktyg för hållbar social utveckling".
- Ett dialogseminarium genomfördes under våren 2007 i Bryssel. Seminariet hade temat "empowerment som verktyg för hållbar social utveckling" och samlade cirka 20 deltagare.

Inom ramen för projektet tillkom boken *Kärnan av empowerment* som beskriver centrala

För Xist - unga föräldrar är det viktigt att de unga föräldrarna får möjlighet att träffa andra och även ha roligt med sina barn.

förhållningssätt i empowermentarbete. Boken finns också på engelska under titeln *The core of empowerment* och den har spridits till beslutsfattare i Sverige och övriga EU-länder.

Projektet avslutades den 31 mars 2007.

SALT – Sherpa vägvisaren

Vägledningskursen "Sherpa" som vänder sig till unga kvinnor som behöver stöd för att ta sig in på arbetsmarknaden ingick sedan hösten 2005 i Equalpartnerskapet SALT. SALT står för Se AL-Ternativen och syftar på de alternativa vägar till arbete som står att finna utanför traditionell utbildning och partnerskapet sökte aktivt vägar för att värdesätta kunskap som tillägnats utanför skolsystemet. De olika parterna har skapat vägledningsmodeller som passar unga tjejer och killar och ger dem de verktyg de behöver för att kunna navigera på en alltmer komplex och internationell arbetsmarknad. "Sherpa-vägvisaren" vänder sig särskilt till gruppen "unga utanför": unga kvinnor mellan 16 och 23 år som avslutat sin gymnasieutbildning i förtid och av olika skäl hamnat utanför de traditionella forumen för stöd, utbildning och arbete. Parterna i SALT fanns i Skellefteå, Luleå, Halmstad och Stockholm.

Under 2007 genomfördes en genderanalys av partnerskapet SALT av Xist och dessutom tillryggalades andra delen i genderutbildningen av partnerskapets medlemmar under ledning av Xist i april. Under hösten sammanställdes rapporter i projektet. En rapport om Sherpa - vägvisaren gavs ut inom ramen för SALT, innehållande bakgrund och övningar från Sherpa-kurserna. Varje part skrev sin rapport om respektive projekt. En gemensam rapport om vägledning skrevs av de parter som arbetat fram metoder och bedrivit vägledning under projektets gång - våra gemensamma erfarenheter av vägledning. Ytterligare en rapport - om alternativa lärandemiljöer - skrevs av Högskolan i Halmstad som varit forskningsansvariga i projektet. Projektet avslutades officiellt vid årsskiftet.

Samarbetspartners under 2007

Stockholms socialtjänstförvaltning; Huddinge kommun; Lidingö stad; Vallentuna kommun; Botkyrka kommun; Ungdomsstyrelsen; Stockholm läns landsting; Stiftelsen Barnens Dag; Stockholms Fjällkolonier; World Childhood Foundation; Allmänna arvsfonden; Skandia – Idéer för livet; Stadsbrudarna; Enskilda, privata givare; Volontärer; Frimurarna Nordiska 1; Barnmorskor runt om i Stockholm; Centrum för Vägledning och Validering, CV, i Skellefteå; ABF, Norrbotten; Urkraft, Skellefteå; European Minds, Luleå; Högskolan i Halmstad; 200X, Stockholm; SAMKRAFT; Upplands Väsby kommun; Sverigefinska skolan; Sensus studieförbund; Enter; Fryshuset; Equal; Europeiska socialfonden; Basta, Nykvarn; Vägen ut, Göteborg; Kooperativet Kullen, Örebro; NGT Asyl, Stockholm; NTG Socialt företagande; SOVA, UK; Le Mat, Italien; Koispe, Grekland; Vrijbaan, Nederländerna; Orlando Mella, docent, Uppsala Universitet; Ove Svensson, dr sociologi, Högskolan Halmstad; Marilyn Mehlmann, ordf GAP international; AMS; Försäkringskassan; Anders Bjurström, Arbetslinjen-Klippan, Borlänge; Bengt Starrin, professor Högskolan Karlstad; Zanyar Adami; Peter Brusén, Socialstyrelsen; Lennart Frändén, de la Gardiegymnasiet Lidköping; Hållbarhetsrådet, Umeå; Nick Walters, University of Surrey; Andra organisationer och myndigheter som möter vår målgrupp som exempelvis fritidsgårdar, ungdomsmottagningar, polisen etc.

Nätverk

Xist deltar i olika nätverk i syfte att driva frågor kring unga kvinnors livsvillkor och att ta fram metoder att förbättra dessa. Arbetet i nätverken är dels en möjlighet att kunna påverka och driva frågor på bredden tillsammans med andra aktörer, dels ett sätt att inhämta kunskap från samarbetspartners i olika delar av landet. Nedan följer exempel på några av de nätverk som Xist deltagit i under 2007:

- Kön spelar roll: ett nätverk av organisationer och enskilda som arbetar med frågor som rör unga och jämställdhet
- Nätverket för ungas sexualitet (NUS): ett nätverk med både myndighets- och CSO-representanter som arbetar med unga tjejer och killar kring frågor om reproduktiv hälsa
- Unga föräldrar: ett nätverk bestående av barnmorskor, sjuksköterskor samt övrig personal som möter unga föräldrar i sitt dagliga arbete
- Tjejfokus: ett nätverk som startades i samband

med att man planerade P.U.M.A – festival och konferens. Nätverket består av föreningar/organisationer som på ett eller annat sätt arbetar med tjejer.

Studiebesök

Det finns ett stort intresse att besöka Xist och ta del av vår kunskap och erfarenheter. Vi har under året haft ett 30-tal studiebesök från ett flertal olika verksamheter. Besökarna har kommit från bland annat statliga myndigheter, skolor, fritidsverksamheter, socialtjänst, internationella organisationer, stiftelser och fonder samt många andra som av olika skäl möter unga kvinnor i sitt arbete. Under dessa besök har vi inte bara berättat om vår verksamhet utan även förmedlat metoder för att stärka självkänsla och självkänedom hos tjejer och killar samt att se och påverka maktstrukturer. I och med detta har besökarna fått en ökad kunskap om empowerment och gender som utgör Xist och Kvinnoforums ideologiska bas och arbetsmetod.

Böcker/rapporter 2007

- *Pow – mer inflytande och aktörskap för unga*
- *Kärnan av empowerment*

Press och media 2007

Januari:

Tidningen Amelia – Topp Hälsa: intervju med ung mamma.

TV3 produktion Copenhagen – Stockholm. Inspelning av tre unga mammor och deras barn. Sveriges Radio P3, Barnministeriet: intervju med

ungt föräldrapar.

Februari:

Tidningen City: intervju med Xist- unga föräldrar och två unga föräldrar.

Tidningen Aftonbladet/söndagsbilaga: Intervju med tre unga föräldrar.

Mars:

TV lokal/kanal: intervju med Xist – unga föräldrar och ung förälder.

Maj:

Tidningen Amelia: intervju med ung mamma.

Tidningen Vårdfacket: intervju med Xist – unga föräldrar + barnmorska.

Juni:

TV – SVT: intervju med ung mamma.

Augusti:

Augusti Ung08 programtidning. Xist har workshop och information om sin verksamhet på Ung 08 festivalen.

Tidningen City i samband med Ung 08, augusti.

September:

Radio P3 Star: intervju med Xist- unga föräldrar och ung pappa. Tidningen Parenting (USA): intervju med Xist- unga föräldrar. TV kanal 5 "Tonårsmammor": intervju med Xist- unga föräldrar och ung mamma.

December: TV - Expressen (öppna kanalen) : intervju med Xist- unga föräldrar och tre unga föräldrar. Tidningen Smålandstidningen: intervju med Xist- unga föräldrar.

Till öppna förskolan kommer unga mammor och pappor och deras barn för att träffa andra, ha roligt samt hitta och utveckla sina föräldrakunskaper och utveckla sina egna resurser.

Sammanfattning 2007

Exempel på press och media

- Amelia - Topp Hälsa, januari 2007
- SR P3: Barnministeriet, januari 2007
- TV 3 produktion Copenhagen - Stockholm, januari 2007
- Tidningen City, februari 2007
- Aftonbladet, februari 2007
- Amelia, maj 2007
- Tidningen Vårdfacket, maj 2007
- SVT, unga föräldrar, juni 2007
- Ung 08 programtidning, augusti, 2007
- Tidningen City, augusti 2007
- SR P3 Star, september 2007
- Parenting (USA), september 2007
- TV 5, "Tonårsmammor", september 2007
- Expressen TV, december 2007
- Smålandstidningen, december 2007
- Dagens samhälle, april 2007
- Radio, P1 / Studio Ett om människohandel
- Östlövet- om erfarenheter av att arbeta i Ryssland
- SVT / regionala nyheter/Sydneytt om människohandel
- Världen idag - om människohandel
- Dagen, Om människohandel
- Eskilstuna kuriren, om män för kvinnofrid, oktober 2007
- Folket, oktober 2007
- Folket, september 2007

Projekt

Nationellt

Ett Mångkulturellt Liv i Eskilstuna
Ett Mångkulturellt Liv i Haninge Kommun
Kompetensutveckling och samverkan

mellan myndigheter kring hedersrelaterat våld
Asylsökande och genderbaserat våld
Upptäck flickorna
Flickor stöttar flickor
Unga tjejer och sexuellt våld
Nya vägar till kvinnors företagande
Sarahs Nätverk
Affärsutveckling för företagarkvinnor
Empowerment - mål, metod och arbetssätt för att nå hållbar social och ekonomisk utveckling
SALT - Sherpa vägvisaren
Föräldrautbildning
Gender och Empowerment i ungdomsarbete
Metodutveckling unga pappor
Xist Tjejjymnasiet
Xist Aktivitetshus
Metodutveckling av föräldrautbildning för unga föräldrar
Särskilt utsatta unga föräldrar
Öppna förskolan
Ungas ökade empowerment
Mina föräldrar
Center för unga föräldrar
Xistera
Unga föräldrar

Internationellt

Dignified Return
Collaboration Against Trafficking - Sweden, Italy, Greece and Lithuania
Q Web- Global Network on Women's Empowerment and Health
HIV Prevention among Youth in Zambia
Ecuador's Gender Equality Institute, CONAMU.
Framework Agreement Public Sector
Gender Technical Assistance Sida Country Office, Bolivia
Development of Sida's Gender Mainstreaming Manual

Gender based violence- Training of trainers among youth, internally displaced persons in Georgia
Gender based violence- Training for UNFPA staff members from 20 countries in Eastern Europe and Central Asia
Contact mission and appraisal, Democratic Development, Turkey
Citizenship and Social participation in Guatemala
Gender and Media
Safe Return and Recovery II - Kazakhstan, Kyrgistan and Tajikistan
Enhancing the Authorities Ability to Combat Trafficking in Northwestern Russia
Development of Training Manual on Trafficking for Gender Force
Review of the Danish support to Programme against Human Trafficking in Eastern and South Eastern Europe, 2005-2008
Brottsofferfonden

Samarbetspartners /Co-operation partners

Gålostiftelsen
Romskt Kvinnocenter och kamratstödsförening i Stockholm
Samerådet
Svenska Sametinget
MR-Fonden
Svenska FN-förbundet
Stockholms socialtjänstförvaltning
Huddinge kommun
Lidingö stad
Vallentuna kommun
Botkyrka kommun
Stiftelsen Barnens Dag
Stockholms Fjällkolonier
World Childhood Foundation
Allmänna arvsfonden
Skandia – Idéer för livet
Stadsbrudarna
Enskilda, privata givare
Volontärer
Frimurarna Nordiska 1
Barnmorskor runt om i Stockholm
Centrum för Vägledning och Validering, CV, i Skellefteå
ABF, Norrbotten
Urkraft, Skellefteå
European Minds, Luleå
Högskolan i Halmstad
200X, Stockholm (Open Space)

SAMKRAFT
Upplands Väsby kommun
Sverigefinska skolan
Sensus studieförbund
Enter
Fryshuset
Equal
Europeiska socialfonden
Basta, Nykvarn
Vägen ut, Göteborg
Kooperativet Kullen, Örebro
NGT Asyl, Stockholm
NTG Socialt företagande
SOVA, UK
Le Mat, Italien
Koispe, Grekland
Vrijbaan, Nederländerna
Orlando Mella, docent, Uppsala Universitet
Ove Svensson, dr sociologi, Högskolan Halmstad
Marilyn Mehlmann, ordf GAP international AMS och Försäkringskassan
Anders Bjurström, Arbetslinjen-Klippan, Borlänge
Bengt Starrin, professor Högskolan Karlstad
Zanyar Adami, Gringo
Peter Brusén, Socialstyrelsen
Lennart Frändén, de la Gardiegymnasiet Lidköping
Hållbarhetsrådet, Umeå
Nick Walters, University of Surrey
ALMI
Coompanion, (tid KIC) i Stockholm
Företagarinfo vid Stockholms Stadsbibliotek
Företagarna
IFS – Internationella Företagarförening i Sverige
Länsstyrelsen i Stockholms län
Nutek
Nyföretagarcentrum
Resurscentra i länet och i landet
Stockholm Business Region
Företagarinfo vid Stockholms Stadsbibliotek
Angel Coalition
ARS Progetti, Italy,
Arab Womens Organisation
Baltic Fem
Caritas Sverige
CAWTAR
City council in Stockholm and Skåne
City Council in Västra Götaland
Crisis Centre for Women in St Petersburg
Cisis Centre "PRIYUT" in Murmansk
Femme Africa Solidarité, Africa
Eyptian Centre for Women's Rights

Hand in Hand, Tamil Nadu
Hela Människan
IBF, Jordan
Karelian Centre for Gender Studies, Jordan
Män för Jämställdhet
The Jordanian Hashemite Foundation for Human Development
Ministry for Foreign Affairs MODAR, Tadjikistan
SIPU International
Planned Parenthood Association of Zambia
Prostitution Centre - City of Stockholm
Sida
Swedish Migration Board
SVT
Södermalms Baptistförsamling
The Museum of World Culture
The Police in Stockholm The Police in Västra Götaland
The Prosecutors Office Tunisia
TV4
TRANSTEC
UNDP Turkey

Seminarier, utbildningar, konferenser

En av Kvinnoforums uppgifter är att delta som föreläsare eller seminarieledare vid olika externa utbildningsdagar.

De mest efterfrågade föreläsningarna handlar om arbetet mot trafficking, hedersproblematiken och flickor och kvinnor i missbruk.

Anordnade seminarier och konferenser

I följande seminarier och konferenser har Kvinnoforum funnits med som deltagare:

- Sida's Europe Day
- Gender, HIV and Business, Sida
- HIV Epidemy in the East, What can we do?
- Human rights days
- Lessons learned from working in Russia, Sida
- Kvinnoforum deltog som föreläsare på seminarium om hedersrelaterat våld arrangerad av Kristdemokratiska Kvinnoförbundet i Almedalen, juli 2007.

Följande konferenser och seminarier har Kvinnoforum anordnat:

- Den 24:e april anordnade Xist en konferens: upptäck flickorna, som handlade om hur det är att vara tonårsflicka idag.
- Xist-unga föräldrar har under året arrangerat tre större konferenser för 40-120 deltagare i Stockholm, Göteborg och Malmö.

- Inom ramen för nätverket Våld mot kvinnor anordnade Kvinnoforum i samarbete med FN-förbundet seminariet Swedish Same Women's Rights and Challenges.

Böcker, rapporter, artiklar

- *POW: Mer inflytande och aktörskap för unga*, red. Chowdhury Maria och Vilde Wahl Lotta, Utgivare: Stiftelsen Kvinnoforum och Föreningen Zora, Stockholm, 2007

- *Kärnan av Empowerment: Erfarenheter från tio Europeiska Empowermentverksamheter*, Tengqvist Anna, Björling Bam, Milling Marie, Kvinnoforum, 2007

DVD: *Shooting Gender*

- *Hedervärt Eskilstuna*, Poikolainen Kirsi, Vrethem Karolina, Kvinnoforum, Stockholm, 2007

- *Gender, Empowerment and HIV-prevention: Youth Training Manual*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Leadership and Governance: Training Manual for CSO's Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Principles and Perspectives on Learning and Training: Training Manual for CSO's, Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Sexual and Reproductive Health and Rights: Training Manual for CSO's, Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Gender - Awareness, Empowerment and Diversity: Training Manual for CSO's, Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

- *Training of Trainers: Training Manual for CSO's, Civil Societal Organizations*, Kvinnoforum and PPAZ, 2007

Medverkan i publikationer

Ministry of Foreign Affairs, Department of Neighbourhood and Russia, AIDE MEMOIRE, Midterm Review of Programme against Human Trafficking in Eastern and South Eastern Europe, 2005-2008

Rådgivning och överläggningar

En, för Kvinnoforum, viktig funktion är att fungera som bollplank i olika faser av verksamhetsutveckling. Den övervägande delen av den här typen av verksamhet sker genom personliga möten och varar mellan en till fyra timmar. Ibland sker detta i form av efterfrågade strukturerade insatser mot betalning. Oftast äger dock den här typen av rådgivning rum kostnadsfritt. Överläggningar rör ofta frågor om hur verksamheten ska initieras,

olika strategier för genomförande, rådgivning inför utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser osv. Exempel på förfrågare är enskilda kvinnor, behandlingsinstitutioner, socialförvaltningar, politiker, handläggare vid departement och myndigheter, forskare, studenter, journalister, försäkringskassa, länsarbetsnämnden i Stockholm m.fl. Kvinnoforum har även haft coachinggrupper för kvinnliga företagare, rådgivning för tjejer på Aktivitetshuset, tjejgrupper, individuell coaching för kvinnliga företagare, telefonrådgivning för kvinnliga företagare.

Kvinnoforum har givetvis också överläggningar med sina samarbetspartners för att initiera och genomföra samarbetsaktiviteter. Vi har också kontaktats av journalister, forskare och studenter som vill få information och artiklar om de olika områden som vi arbetar med, eller kring ett specifikt projekt. Förfrågningar om praktikmöjligheter inkommer också kontinuerligt.

Exempel från Kvinnoforums överläggningar och möten under året

Ett flertal överläggningar har hållits inom ramen för Asylsökande och genderbaserat våld. Dessa har hållits med ERF, Migrationsverket samt Polismyndigheten i Stockholms län för planering, finansiering samt igångsättande av projektet. Vidare har olika typer av överläggningar och möten hållits med diverse aktörer. Några exempel är:

Percy Barnevik, Johan Rådmark and Sofia Nilsson Hand in Hand Sweden, Kalpana Sankar, Hand in Hand Tamil Nadu; Ing-Britt Östlund, Forum Syd; Helene Nilsson, Fredrik Larsson, IOM; Gunilla Carlsson, Biståndsminister; Rolf Büchel, Sida Europa; Johanna Teague, Sara Martinez Bergström, Sida Bolivia; Annika Törnquist, Mette Sunnergren, Sida TEMA, Maria Bendel, Sida Honduras, Prudence Woodford-Berger, Anders Oljelund UD; Helle Vadmand, Royal Danish Ministry for Foreign Affairs; Charlotte Flindt Pedersen, Danish Centre for Human Rights; Anh Nguyen, IOM Ukraine; Maria-Jose Alcala, UNIFEM/NY, Sherin Saadallah, UNFPA/NY; Lena Karlsson UNICEF/Rom; Manana Gabashvili, NRC Georgia, Moses Malunda, PPAZ, Fwasa Singogo, PPAZ, Eva Zillén and Anna Lidén Kvinna till Kvinna; Nivin Yosef, Palmecentret; Ann Svensén och Åsa Regner, RFSU; Kristina Ramstedt, Nordiska HIV/Aids Sekretariatet; Sara Almgren, IDB, Isabelle Nilsson och Anita Klum, MR-Fonden; Ulrika Richardson-Golinski, UNDP/Turkey; Isabelle Heijmans Transtec; Flavia Maria Ceroni, Ars Pro-

getti; Lennart Gabrielsson, Sveriges kommuner och landsting; Henry Wathén, Folke Bernadotte Akademin; Irma Jacobsson, Sensus; Kim Tuorila, Näringsdepartementet; Kristina Engblom, Studieförbundet i Västerbotten; Henrik Barth, Högskolan i Halmstad; Inge-Gärd Kilhgren, Soroptimisterna; Marika Markovits, Stockholms Stadsmision; Lars Lööf, Council of the Baltic Sea

States; Anneli Enochsson, riksdagsledamot, Kristdemokraterna; Carla Chasco and Angel Sallé, ENRED, Spain; Kader Cherigui, Laura Mascagna, Olivier Bribosia, Transtec; Donia Ben Romdhane, Soukeina Bouraoui, Cawtar; Dennis Kullman, Jämo; Orria Goni, Ashi Sahin, Ulrika Rickardsson-Golinski, UNDP Turkey; Kajsa Nylander, Kenny Thärnström, SIPU International; Dr. Galo Abril, Swedish Councillor in Quito, Serena Bove, Ars Progetti; Matt Ersin och Filippo Ghezzi, Euromed. Fredrika Bremer förbundet, Linköpingsuniversitet, Stockholms utbildningsförvaltning, Myndigheten för skolutveckling, Stiftelsen Företagsam, Stadsbrudskåren, glöm aldrig Pela och Fadime riksföreningen

Förutom detta har ca 250 möten och överläggningar hållits med finansörer, beslutsfattare och kunder.

Referens- och arbetsgrupper

Inom ramen för projektet "Asylsökande och genderbaserat våld" har en referensgrupp samlats med representanter från Migrationsverket, Polismyndigheten i Stockholms län, Folkhälsoinstitutet, UNHCR, Amnesty international, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Röda korset, Rädda barnen, Unicef, Kris och traumacenter i Stockholm, Stockholms läns landsting, NTG-asyl och integration.

Kvinnoforum är vidare ledamot i följande nätverk inom ramen för RRC:

- Företagarinfo, Stockholms stadsbibliotek
- NRC, Svenska Riksförbundet Nationellt ResursCentrum för kvinnor.

Kvinnoforum är fortsatt en aktiv deltagare i UD:s referensgrupp mot människohandel.

Nätverk

En av Kvinnoforums viktigaste uppgifter är nätverksarbete, vilket genomsyrar hela verksamheten. Kvinnoforum tillhör och medverkar aktivt i ett stort antal regionala, nationella och internationella nätverk. Arbetet i nätverken är dels en möjlighet att kunna påverka och driva frågor på bredden tillsammans med andra aktörer och även ett sätt att hämta in kunskap från samarbetspartners i olika delar av landet. Några av nätverken leds av Kvinnoforum. Nätverksarbetet i Kvinnoforums verksamhet innebär att hitta former för erfarenhets- och kunskapsutbyte och att arbeta för att finna gemensamma strategier. Nätverk skapar även synergieffekter som alla kan dra fördel av. Här följer exempel på några av de nätverk Kvinnoforum driver och medverkar i:

- Zora: ett feministiskt nätverk som arbetar för jämställdhet.
- Kön spelar roll: Är ett nätverk av organisationer och enskilda som arbetar med frågor som rör unga och jämställdhet.
- Chefer inom kultur och fritid: Är ett nystartat nätverk med chefer inom den öppna ungdomsverksamheten. Syftet är att diskutera frågor rörande unga flickor men även kompetensutveckling för de som möter unga flickor i de öppna kommunala verksamheterna som av tradition mest har attraherat pojkar.
- Feministnätverket: Började som ett samarbete med Ungdomsstyrelsen men är nu självständigt. Består av olika föreningar/organisationer samt enskilda som arbetar med flickor och kvinnor.
- Unga föräldrar: Är ett nätverk bestående av barnmorskor, sjuksköterskor samt övrig personal som möter unga föräldrar i sitt dagliga arbete
- Tjejfokus: Är ett nätverk som startades i samband med att man planerade P.U.M.A – festival och konferens. Består av föreningar/organisationer som arbetar med tjejer.
- Socialtjänsten i Kista, Rinkeby och Kungsholmen. Erfarenhetsutbyte och resultatspridning av Sherpa
- Nätverket mot Könsstämpning
- Nätverket mot utanförskap (NMU)
- Kön spelar roll
- Fröjagruppen
- Riksnätverket
- Nätverk för våldsutsatta flickor och kvinnor
- Barnnätverket
- Feministisk nätverk
- Nätverket våld mot kvinnor i vilket även MR-

fonden, RFSU, Amnesty, Ordfront och Svenska Kyrkan ingår

- Brukarrådet

Uppdrag

Nedan följer några exempel på olika uppdrag som Kvinnoforum haft under 2007:

- Män mot kvinnovåld, Eskilstuna
- Utbildningsdag för södermanlands och Västmanlands kvinno- och mansjourer
- Gender training för ett EU/Leader-projekt i Katrineholm
- Accenture, Genderstrategi
- Stiftelsen Företagsam, gender och unga entreprenörer
- Globe Forum: Round table discussion om kvinnligt ledarskap, Gender in marketing
- Gender Training ERDB (European Reconstruction and Development Bank)
- Empowerment seminarium för Equal i Österrike
- Nätverket WEMO om kvinnligt ledarskap och CSR

Forumarbete

Kvinnoforum utgör ett forum och en informationskälla avseende Kvinnoforums alla expertisfrågor. Många förfrågningar handlar också generellt om Kvinnoforum som organisation, dess syfte, organisationsform och metoder. Vi besvarar dagligen telefonsamtal och e-post om personliga problem och kriser, behandlingsmetoder, vårdalternativ, hedersproblematik, våld mot kvinnor och kvinnors rättigheter, utbildningar, projekt m.m. Kvinnoforum får också samtal rörande frustration över könsblind företagarrådgivning, att inte bli tagen på allvar som företagare och kvinna och andra typer av frågor kring företagsstart och drivande. Många förfrågningar gäller även trafficking. Avdelningen för trafficking har kontaktats av studenter på såväl gymnasiet som högskolenivå, av lärare på folkhögskolor, enskilda personer, organisationer, forskare och myndigheter. Internationella avdelningen har även fått inbjudningar till olika evenemang både inom Sverige och internationellt.

Förväntningarna på Kvinnoforums funktion som forum ökar varje år. Området karaktäriseras av ständiga förändringar, vilket kräver kontinuerlig uppdatering av aktuell information.

Många flickor vänder sig till Xist för att få information om var man kan få hjälp i olika sammanhang. Det kan gälla skolproblem, åtstörningar, misshandel, invandrarflickors situation,

missbruk och mobbning. Det kommer ett stort antal förfrågningar till Q Webs webbplats, både från medlemmar och icke medlemmar över hela världen.

Kvinnoforums Regionala ResursCentrum för kvinnliga entreprenörer har närmare 800 prenumeranter på sitt nyhetsbrev. RRC får också dagligen förfrågningar som rör företagande och att starta och driva eget företag.

Arbetet med att systematisera svenskt och utländskt skriftligt material inom Kvinnoforums verksamhet, genom samarbete med kunskapsbaser i olika delar av världen, har fortsatt under året. Myndigheter, forskare, politiker, ideella organisationer, journalister m. fl. vänder sig till Kvinnoforum med förfrågningar om särskilda kunskapssammanställningar, t.ex. underlag till motioner och interpellationer inför utländska besök.

Utskick och material

Vårt informationsmaterial revideras och utökas kontinuerligt. Vi har ett antal egenproducerade och några externt producerade videos för utlåning och försäljning. Materialbeställningar och utskick av information tillhör de dagliga rutinerna. Även vårt referensbibliotek utökas ständigt.

Remissvar och hearings

Under 2007 har Kvinnoforum bl a deltagit i hearings om människohandel, gender-baserat våld, statens förhållande till det civila samhället.

Studiebesök

Det finns ett stort intresse att besöka Kvinnoforum och ta del av vår kunskap och erfarenhet. Besökare är elever vid socionom-, psykolog- och vårdutbildningar, personal från behandlingshem, skolor, fritidsverksamhet, socialtjänst, kulturell verksamhet, frivilligorganisationer, politiska organ, internationella organisationer och företag.

Några exempel på studiebesök under året:

- Xist har i sin verksamhet fått besök av bl a Statliga myndigheter, skolor, fritidsverksamheter, socialtjänst, internationella organisationer, stiftelser och fonder. och andra som i sitt yrke kommer i kontakt med unga tjejer.
- Under året mottog unga föräldrar ett besök från Österrike.
- Besök från ATO (African Tourism Organisation)
- Kvinnoforum gästades av kvinnliga kurdiska parlamentariker från Irak 11 februari 2007.
- Besök från en kinesisk kvinnodelegation.
- Besök från tjänstemän från Bulgarien, Estland och Litauen
- Raul Wallenberg Institutets internationella program
- CIF-network, International network for Social Secretaries

Kvinnoforum anordnade 1989 symposiet "Verklighet och Visioner" som samlade 1200 deltagare under tre dagar. Kvinnoforum fick då möjlighet att använda bilden ovan från FN:s kvinnoår 1975. Då, 1989, sade Kvinnoforum: "Nu går vi igen" och idag är det allt fler och fler som deltar i att ta nya steg i jämställdhetsarbetet.

Konstnär: Yvonne Claesson.

KVINNOFORUM